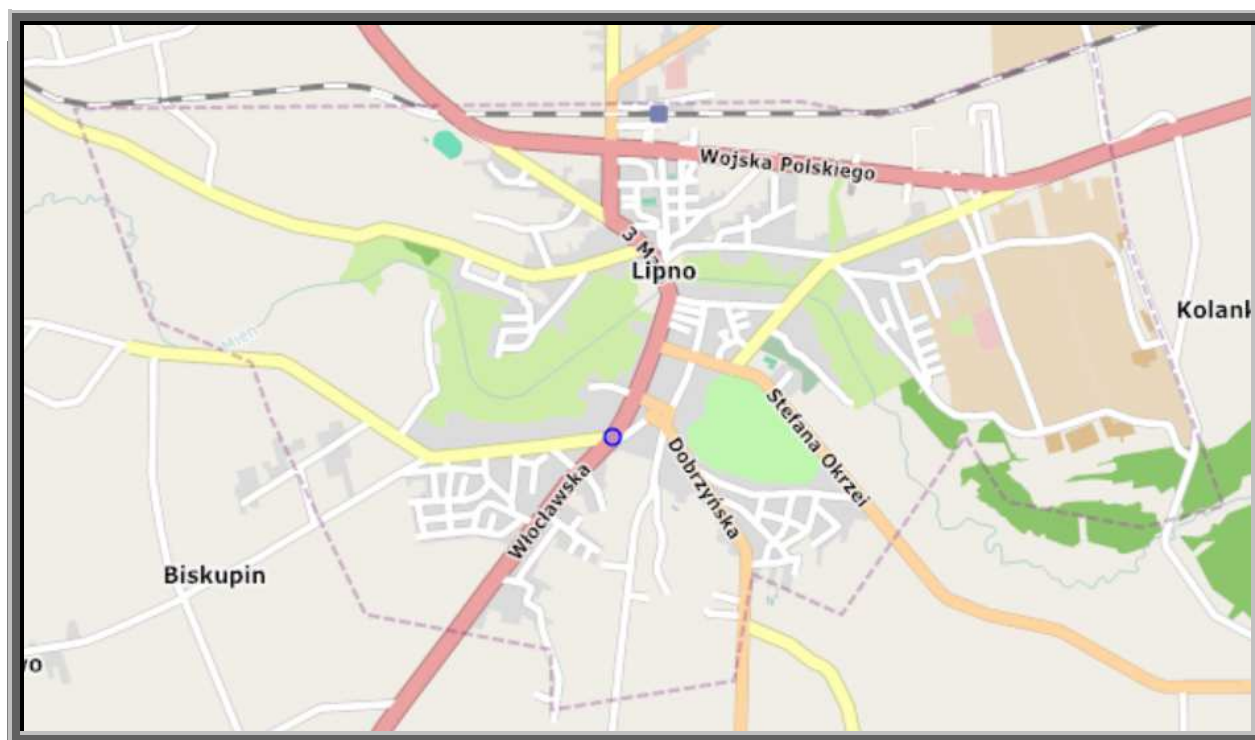

Załącznik do Uchwały Nr XLVII/336/2018
Rady Miejskiej w Lipnie z dn. 04.07.2018 r.

Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna na lata 2017 - 2023

Lipno, lipiec 2018

SPIS TREŚCI:

1	WSTĘP	4
2	POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	9
3	DIAGNOZA GMINY MIASTA LIPNA	14
4	OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY MIASTA LIPNA	21
4.1	Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych	21
4.2	Analiza jednostek strukturalnych, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach	29
5	OBSZAR REWITALIZACJI GMINY MIASTA LIPNA	31
6	DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	33
7	WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI	36
8	CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ	39
8.1	Cele rewitalizacji	39
8.2	Kierunki Działania	39
8.3	Przedsięwzięcia i projekty	42
8.4	Wskaźniki	43
9	LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	45
10	MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI	56
11	MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI	59
12	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	64
13	SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI	68
14	SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN	72

1 WSTĘP

Program rewitalizacji jest narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji a także ubiegania się o środki finansowe na realizację tych działań m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna. Wg Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, program rewitalizacji może być:

- a. opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) – podstawa realizacji niniejszego opracowania, lub
- b. inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777).

W obu wypadkach jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Podstawą niniejszego programu jest art. 18 ustawy o samorządzie gminnym, gdzie nie ma bezpośrednich odniesień do rewitalizacji. Dlatego dla zachowania spójności, opracowanie zostało oparte o „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, które wskazują na tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia programu rewitalizacji w odwołaniu do ustawy o rewitalizacji z 2015 r.. Zapisy ustawy określają podstawowe pojęcia, gdzie **rewitalizacja** to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Z kolei **program rewitalizacji** - to wieloletni program działań, którego celem jest wyprowadzenie wybranego obszaru ze stanu kryzysowego.

W myśl art. 9.1. ustawy o rewitalizacji **obszar zdegradowany** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych,
- środowiskowych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Ponadto zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być:

- większy niż 20% powierzchni gminy oraz
- zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic, jednak łącznie wytypowane podobszary muszą spełniać ww. kryterium liczby mieszkańców i powierzchni gminy.

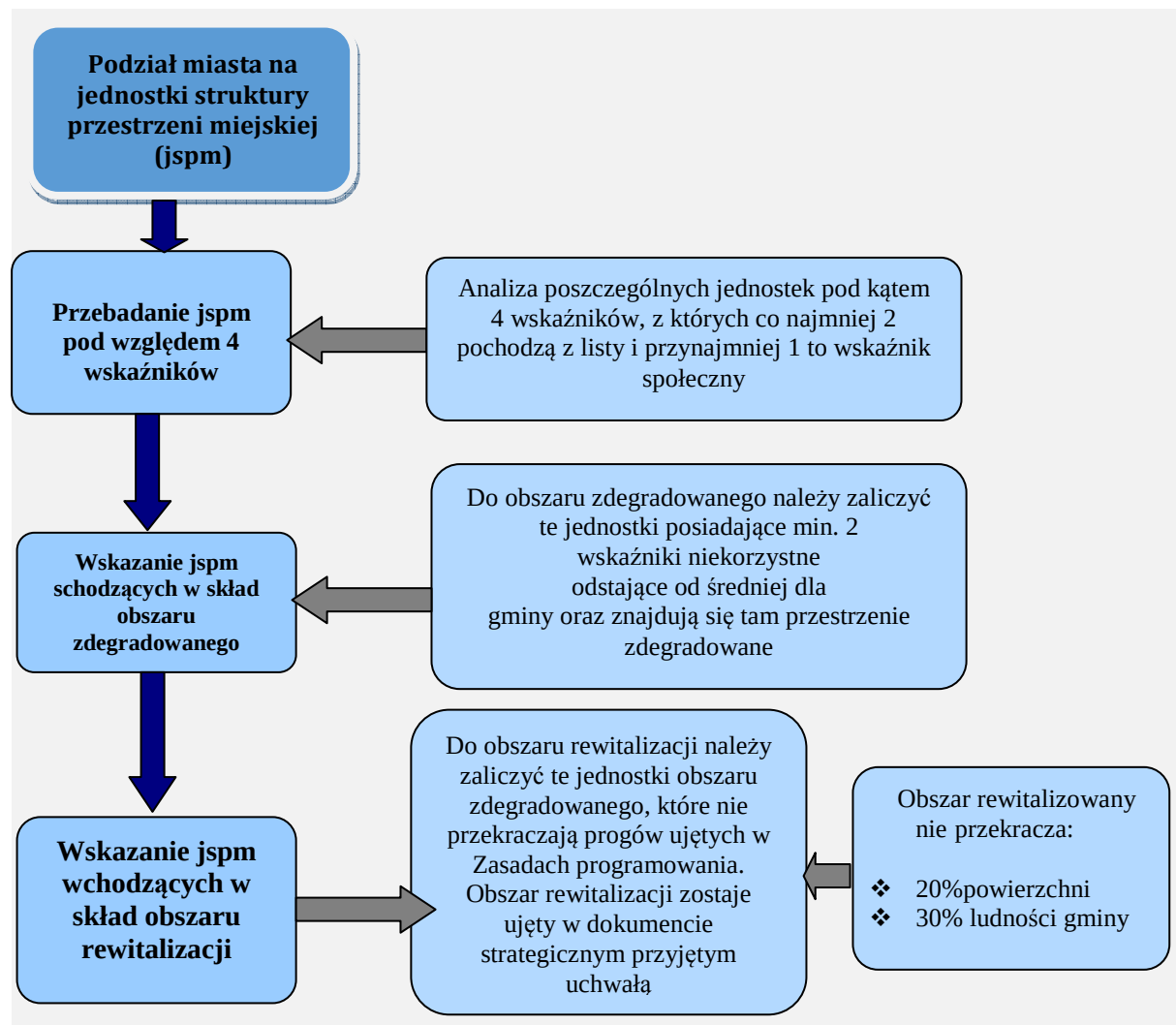
W myśl art. 11.2 ustawy, wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinno być oparte o **diagnozę obszaru**, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru. Diagnoza obejmuje w szczególności pogłębioną analizę czynników kryzysowych w zakresie zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych - stan wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz stan techniczny obiektów budowlanych itp. Zatem wskazanie obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji polega na przeprowadzeniu analizy poszczególnych obszarów (sołectw/miejscowości) pod kątem występowania:

- problemów społecznych określonych poprzez, co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wybranymi wskaźnikami,
- przestrzeni zdegradowanych,
- problemów w innych sferach.

Ostateczny wybór obszaru rewitalizacji zależy przede wszystkim od zamierzonego celu rewitalizacji. Stosownie do wymagań *Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, dla poszczególnych obszarów rewitalizacji w gminie mogą być różne lub te same cele rewitalizacji. Na danym obszarze rewitalizacji może być realizowany jeden lub kilka celów rewitalizacji, pod warunkiem spełnienia kryteriów, wskazanych dla wszystkich przyjętych dla niego celów rewitalizacji. Gmina musi więc wybrać i spełnić przynajmniej jeden z zestawów

kryteriów w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne z uwzględnieniem Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Opracowanie diagnozy obszaru rewitalizacji Gminy Miasta Lipna rozpoczyna działania związane z procesem rewitalizacji na obszarze miasta. Analiza ta pozwoliła na określenie problemów i poznanie potencjałów występujących w poszczególnych jednostkach strukturalnych. W ramach diagnozy przeprowadzono analizę wskaźnikową oraz badania społeczne (badanie ankietowe z mieszkańcami oraz ankiety internetowe), które umożliwiły zebranie podstawowych opinii mieszkańców na temat badanych jednostek oraz wskazanie tych, które charakteryzują się koncentracją niekorzystnych zjawisk, a jednocześnie stanowią obszary o **istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego** i stwarzają możliwości prowadzenia realnych działań rewitalizacyjnych w konsekwencji wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów do rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało poddane konsultacjom społecznym. W czasie ich trwania interesariusze rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania uwag do przygotowanej diagnozy oraz czynnego uczestnictwa w procesie wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji. W toku konsultacji ustalono przede wszystkim możliwości podejmowania działań rewitalizacyjnych w poszczególnych badanych obszarach zdegradowanych, które umożliwią prowadzenie skutecznego procesu rewitalizacji. Kierując się zasadą istotności danego obszaru dla rozwoju lokalnego oraz wymogiem osiągnięcia określonych celów rewitalizacji określonych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ...” ostatecznie wyznaczono obszar zdegradowany złożony z trzech jednostek strukturalnych, które zostały oznaczone numerami 1, 3 oraz 7. Obszary te łącznie stanowią 29,11% powierzchni miasta Lipna i są zamieszkiwane przez 47,46% jej mieszkańców. Ponieważ powierzchnia wybranych obszarów przekracza wyznaczony poziom 20% powierzchni gminy oraz 30% mieszkańców, konieczne było ograniczenie obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji został ograniczony do obszarów najbardziej zurbanizowanych, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, i które mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Szczegółowa metodologia wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji wraz z charakterystyką zjawisk kryzysowych występujących na tym terenie, została wskazana w rozdziale 4 niniejszego opracowania.

Cele i oczekiwane efekty rewitalizacji

Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 wskazują cele dla rewitalizacji realizowanej na obszarach wiejskich, jednak są one na tyle uniwersalne, że można je wykorzystać do określenia obszarów tematycznych, do których będą nawiązywać cele określone w Programie Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna. W *Zasadach programowania (...)* wskazano następujące cele:

- A) Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej;
- B) Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej;
- C) Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych;
- D) Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Działania rewitalizacyjne w Gminie Miasta Lipna koncentrować się będą na:

A. przekształceniu przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej

B. przekształceniu przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej

D. zwiększeniu partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Na bazie powyższych celów, reprezentujących określone obszary tematyczne, zostaną wypracowane cele rewitalizacji dla Gminy Miasta Lipna oraz odpowiadające im kierunki działania.

Dla osiągnięcia celów rewitalizacji zakłada się realizację działań nakierowanych na:

- wzrost aktywności społecznej, ożywienie społeczne,
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. niewłaściwym poruszaniem się po rynku pracy, degradacją obszarów, biernością społeczną i zawodową, wysokim stopniem przestępczości), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym,
- wzrost zatrudnienia poprzez działania z zakresu nabywania kompetencji i nowych umiejętności,
- inwestowaniu w infrastrukturę społeczną, kulturalną i rekreacyjną, pozwalającą na wykorzystywanie zasobów i rewitalizację społeczeństwa.

2 POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Program Rewitalizacji wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie regionalnym i lokalnym.

2.1 Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna z dokumentami regionalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Gmina Miasta Lipna znajduje się w kategorii polityki przestrzennej, dla której oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym. W zakresie priorytetowych obszarów Strategii Rozwoju Województwa Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna odpowiada obszarom: - Konkurencyjna gospodarka, - Modernizacja przestrzenna wsi i miast, - Nowoczesne społeczeństwo. oraz koresponduje z celami strategicznymi: - Gospodarka i miejsca pracy, - Dostępność i spójność, - Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, - Tożsamość i dziedzictwo. W Strategii wskazano również jedno z przedsięwzięć, które stanowi jedno z zadań rewitalizacyjnych w ramach rewitalizacji budynku Kina Nawojka w Lipnie. Strategia odnosi się do „Utworzenia Muzeum Kina Niemego w Lipnie”, jako przedsięwzięcia przyczyniającego się do realizacji celu strategicznego „Tożsamość i dziedzictwo”.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Zgodnie z zapisami RPO, rewitalizacja społeczno – gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. PR Gminy Miasta Lipna jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno – gospodarczego poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym. Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna obejmuje swoim zasięgiem obszar miejski i wpisuje się w Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu: - Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, - Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym, - Wzrost poziomu samodzielności mieszkańców regionu.

2.2 Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna z dokumentami lokalnymi

Nazwa dokumentu	Opis powiązań
STRATEGIA ROZWOJU MIASTA LIPNA NA LATA 2014 – 2020	Opisany w Strategii Rozwoju Miasta stan istniejący potwierdza występowanie zjawisk kryzysowych, szczególnie w wymiarze społecznym. Zdiagnozowane problemy przedstawione w analizie SWOT (str. 46-47) to: wysoki poziom bezrobocia, emigracja ludności, spadek urodzeń, starzenie się społeczeństwa, mała liczba podmiotów gosp. i ich nieduża aktywność, niezadowolający stan infrastruktury turystycznej i kulturalnej, duży odsetek terenów zdegradowanych. W/w problemy opisane są w Strategii (str. 26 - 43). Część III Strategii wskazuje cele oraz działania mające wyprowadzić jednostkę ze stanu kryzysowego i zapewnić zrównoważony rozwój społ. – gosp., nastawiony na poprawę warunków życia mieszkańców. Program Rewitalizacji spójny jest przede wszystkim z rozdziałem <i>C. Działania w zakresie rewitalizacji miasta</i> , wskazującym na konieczność przeprowadzenia szczegółowej analizy pod kątem wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. W Strategii zawarte są propozycje działań i przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym.
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA LIPNO NA LATA 2014 – 2020	Głównym celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest <i>„Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców miasta Lipno zagrożonych z różnych przyczyn wykluczeniem społecznym”</i> . PR Gminy wpisuje się w określone w dokumencie cele strategiczne: Cel strategiczny 1. Umacnianie rodzin z terenu Miasta Lipno w ich prawidłowym funkcjonowaniu. Cel strategiczny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Miasta Lipno. Cel strategiczny 3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Miasta Lipno dotkniętych ubóstwem. Cel strategiczny 5. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków. Cel strategiczny 6. Zahamowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz łagodzenie jego skutków. Cel strategiczny 7. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.
PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY MIASTA LIPNA	PGN Gminy Miasta Lipna do 2020 r. obejmuje następujące działania mające związek z celami PR: ▪ termomodernizacja budynków użyteczności publicznej ▪ wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne w budynkach użyteczności publicznej ▪ budowa ścieżek pieszo – rowerowych ▪ obniżenie niskiej emisji poprzez: wymianę pieców na paliwo stałe, na gazowe bądź olejowe lub instalację innego źródła ciepła, którego konstrukcja uniemożliwia spalanie odpadów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA LIPNA	W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Lipna” zostały wytyczone kierunki rozwoju w zakresie zastanych uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, kulturowych, poprzez dokonanie analizy sytuacji społeczno-demograficznej gminy, jej aktualnego zagospodarowania, nie pozostawiając bez rozpatrzenia także stanu infrastruktury technicznej.
---	---

2.3 Zgodności z LSR LGD i Strategią ORSG

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego* program rewitalizacji powinien **wykazywać wpływ programu rewitalizacji na wskaźniki określone w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu oraz Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania**. Stwierdzenie zgodności z powyższymi strategiami oznacza także zgodność z dokumentami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

Strategia ORSG dla Powiatu Lipnowskiego wskazuje na problemy występujące na terenie Gminy Miasta Lipna oraz w podrozdziale 8.6, poświęconym rewitalizacji (str. 48), wskazuje się potrzebę opracowania programu rewitalizacji oraz realizacji działań w nim przewidzianych. Realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna wpływać będzie na osiągnięcie celów strategicznych i towarzyszących im celów operacyjnych określonych w **Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego**, w następujących obszarach:

1. **Rozwój gospodarki i rynku pracy** – tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, a także przygotowywanie odpowiednio wykwalifikowanej kadry, to zamierzenia spójne z działaniami przewidzianymi w Programie Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna.
2. **Rozwój infrastruktury** – przewiduje działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności wsparcie dzieci i młodzieży, a także osób stykających się z problemem ubóstwa. Tworzenie odpowiedniego zaplecza społecznego i kulturalnego pokrywa się z zamierzeniami Programu Rewitalizacji.
3. **Rozwój kreatywnego społeczeństwa** – w ramach tego obszaru Strategia ORSG przewiduje szereg działań na rzecz rozwoju potencjału społecznego, aktywizacji mieszkańców. Istotne jest również niwelowanie negatywnego wpływu zjawisk patologicznych na społeczność lokalną. Program Rewitalizacji również odnosi się do działań w tym zakresie.

- 4. Zachowanie dziedzictwa naturalnego** – Strategia zakłada wsparcie dziedzictwa naturalnego, w tym promocję i rozwój walorów przyrodniczych. PR Gminy Miasta Lipna przewiduje w tym obszarze rozwój bazy rekreacyjnej w oparciu o posiadane zasoby przyrodnicze, nie wykorzystywane w odpowiedni sposób.

Oprócz spójności z działaniami zaplanowanymi w ramach powyższych obszarów, Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna wpisuje się w następujące priorytety inwestycyjne, wskazane w Strategii ORSG:

1. Spójna przestrzeń gospodarcza

- wspieranie inicjatyw gospodarczych i samozatrudnienia na terenie ORSG;

2. Dostęp do infrastruktury i usług

- tworzenie infrastruktury pieszo - rowerowej;
- rozwój kompetencji ITC;

3. Aktywizacja przeciwko zagrożeniom społecznym

- budowa sprawnego systemu wsparcia jednostki i rodziny w kryzysie;
- włączenie społeczne grup zagrożonych;
- aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem;
- ułatwianie sprawnego powrotu na rynek pracy;

4. Kreatywna jednostka, kreatywne społeczeństwo

- ukształtowanie kompetentnych kadr;
- rozbudowa i promocja systemu kształcenia przez całe życie;
- spójna i rozwinięta oferta kulturalno – społeczno – sportowa obszaru;
- rozwój przestrzeni sprzyjającej ożywieniu kulturalno-rekreacyjnemu i wymianie międzypokoleniowej;

5. Natura dziedzictwem obszaru

- rekultywacja naturalnych zbiorników wodnych, parków i innych terenów cennych przyrodniczo;

6. Bogactwo tradycji i kultury

- rewitalizacja przestrzeni miejsko-wiejskiej;
- zachowanie oraz promocja tradycji i zwyczajów obszaru;
- rewitalizacja obiektów istotnych historycznie i kulturowo.

Z powyższego wynika, że Program Rewitalizacji jest ściśle powiązany z założeniami Strategii ORSG Powiatu Lipnowskiego.

Gmina Miasta Lipna stanowi także gminę partnerską Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe. Lokalne Grupy Działania stanowią rodzaj partnerstwa terytorialnego tworzonego zwykle na obszarach wiejskich, mającego na celu poprzez przygotowaną Lokalną Strategię Rozwoju wyznaczyć kierunki interwencji w wymiarze lokalnym, finansowanej w ramach dystrybucji środków finansowych pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Czynnikiem stanowiącym o sile i potencjale LGD jest fakt, iż mają one charakter otwarty, zrzeszając nie tylko przedstawicieli władz samorządowych, ale także przedsiębiorców, mieszkańców, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty chcące działać na rzecz zrównoważonego rozwoju obszaru wyznaczonego granicą gmin członkowskich.

Rozwiązania dotyczące zacieśniania współpracy w ramach LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe, jak i przyjęte kierunki rozwoju gmin Ziemi Dobrzyńskiej na lata 2014-2020 zostały określone w dokumencie **Lokalne Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe**.

Na podstawie opracowanej diagnozy w Lokalnej Strategii Rozwoju określono trzy obszary problemowe gminy tworzących LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe jakimi są:

1. Ograniczony dostęp mieszkańców i turystów do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej oraz niewystarczająca promocja obszaru (niedostateczna ilość i jakość obiektów rekreacyjnych, niska atrakcyjność lokalnej oferty turystycznej i rekreacyjnej w stosunku do posiadanych zasobów, niedobór lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej, niedostateczna jakość istniejącej lokalnej bazy turystycznej i rekreacyjnej, niski poziom oferty usług około turystycznych, niewystarczająca ilość obiektów kulturalnych, niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, niskie uczestnictwo w życiu kulturalnym, niedostateczna promocja i rozwój kultury oraz tradycji dobrzyńskiej);
2. Niski rozwój gospodarczy obszaru LGD (brak wsparcia dla inicjatyw osób przedsiębiorczych, niska aktywność rozwojowa małych i średnich przedsiębiorstw, niski potencjał lokalnych przedsiębiorstw do generowania nowych miejsc pracy, wysokie bezrobocie, mała liczba miejsc pracy dla mieszkańców, słaba mobilność zawodowa mieszkańców (niechęć do zmiany zajęcia));
3. Słaby rozwój kapitału społecznego (bierność społeczna, niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej na obszarze LGD, patologie społeczne, wysoki odsetek mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców, niewystarczająca ilość działań aktywizujących społeczność regionu, niewielka liczba projektów partnerskich realizowanych przez większą grupę podmiotów).

Zdiagnozowane obszary problemowe, jak i ich przyczyny odpowiadają wnioskowi dotyczącemu zjawisk kryzysowych obserwowanych na terenie Gminy Miasta Lipna, a w szczególności na obszarze rewitalizacji. Rozwiązaniem ww. problemów określonych w LSR jest zestaw celów głównych i szczegółowych oraz przypisanych im działań, jakie powinny być podejmowane na terenie gmin tworzących LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe w kolejnych latach.

Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna stanowi uszczegółowienie kwestii dotyczących rewitalizacji poruszanych w LSR w ramach **celu III Wsparcie procesu budowy kapitału społecznego na obszarze LGD** i wpisuje się w następujące przedsięwzięcia:

III.1.1 Budowa/przebudowa/remont obiektów infrastrukturalnych przyczyniających do rewitalizacji społeczno – gospodarczej na obszarze LGD oraz III.1.2 Podnoszenie kompetencji, integracja oraz animacja mieszkańców LGD.

Ponadto zakres przedsięwzięć ujętych w Programie Rewitalizacji w znacznym stopniu odpowiada także innym inicjatywom planowanym do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w niniejszym dokumencie wpłynie pozytywnie na osiągnięcie następujących wskaźników, wskazanych w LSR:

Rezultaty

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu,
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek),
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna,
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.

Produkty

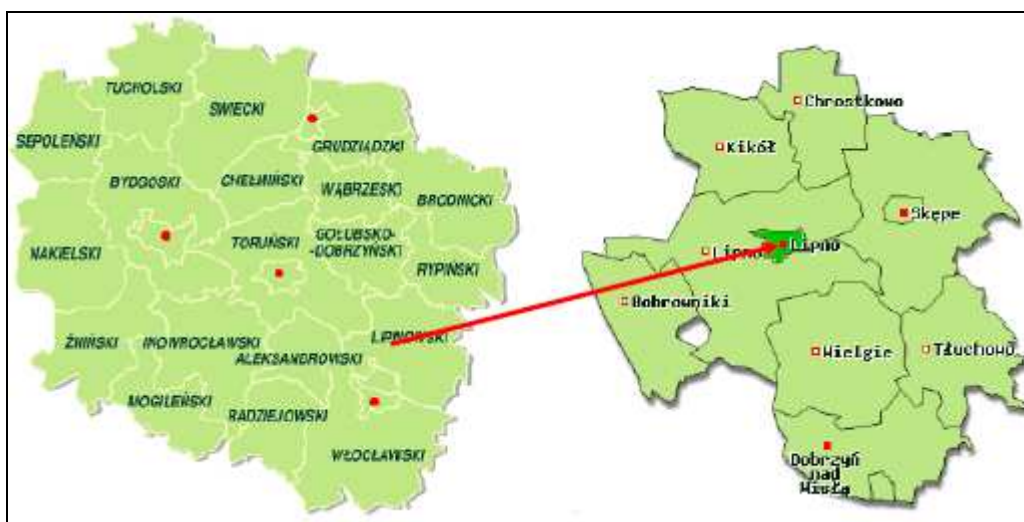
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

3. DIAGNOZA GMINY MIASTA LIPNA

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

Miasto Lipno znajduje się we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centralnej części powiatu lipnowskiego. Lipno jest siedzibą władz zarówno gminy miejskiej jak i powiatu lipnowskiego, przez to największym ośrodkiem urbanizacyjnym w powiecie.

Rysunek 2. Miasto Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl>

Miasto Lipno położone jest w centralnym rejonie ziemi dobrzyńskiej, w obrębie Pojezierza Dobrzyńskiego, nad rzeką Mień. Zajmuje ono powierzchnię 10,99 km², co stanowi 1,07% powierzchni powiatu lipnowskiego oraz 0,07% powierzchni województwa.

Niezaprzeczalnym atutem Lipna jest jego centralne położenie w kraju przy jednym z głównych ciągów komunikacyjnych, drodze krajowej nr 10 łączącej zachód kraju (Szczecin- 370 km) z Warszawą (160 km). Droga ta łączy również Miasto z węzłem autostradowym A1 w Lubiczu (Łódź - Gdańsk) oddalonym o 40 km. Kolejnym, dogodnym połączeniem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 67 łącząca północną część województwa z południową oraz węzłem „Pikutkowo” na autostradzie A1 pod Włocławkiem.

Przez Lipno przebiega również linia kolejowa Toruń - Nasielsk z usytuowaniem w Lipnie towarowej boczniczy kolejowej. Miasto Lipno posiada dogodne połączenia komunikacyjne, co umożliwia swobodne dotarcie do innych ośrodków powiatowych, takich jak Włocławek – 23 km, Płock – 50 km, Toruń – 54 km.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miasto Lipno jest prawie w całości zwodociągowane, natomiast skanalizowane w 82%. Z kolei na system ciepłowniczy składa się:

- miejska sieć ciepłownicza
- indywidualne źródła ciepła na węgiel, drewno i olej opałowy, w mniejszym stopniu pellet.

Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych miasta przedstawia się następująco:

- użytki rolne ogółem – 486 ha, w tym:
 - grunty orne – 374 ha
 - sady – 6 ha
 - łąki trwałe – 72 ha
- lasy i grunty leśne – 145 ha, tym:
 - grunty zadrzewione i zalesione – 14 ha
- wody powierzchniowe płynące – 6 ha
- wody powierzchniowe stojące – 1 ha
- pozostałe tereny, w tym:
 - mieszkaniowe – 187 ha
 - przemysłowe – 44 ha
 - inne tereny – 82 ha
- tereny rekreacyjno – wypoczynkowe – 38 ha
- tereny komunikacyjne, drogi – 88 ha
- tereny kolejowe – 22 ha

Na infrastrukturę drogową składają się następujące elementy:

Drogi krajowe przebiegające przez miasto Lipno (łączna długość 5,6 km):

- droga krajowa szybkiego ruchu nr 10 Szczecin – Toruń – Płońsk (Warszawa)
- droga krajowa nr 67 Lipno – Włocławek - łącznik z drogą krajową nr 1 Gdańsk – Toruń – Łódź – Cieszyn

Drogi wojewódzkie przebiegające przez miasto Lipno (łączna długość 3,2 km):

- nr 557 Rypin-Lipno
- nr 558 Lipno-Dyblin
- nr 559 Lipno – Jasień – Brudzeń Duży – Sikórz – Płock

Drogi powiatowe przebiegające przez miasto Lipno (łącznie długość 10,29 km):

- nr 2711 C Lipno-Brzeźno-Komorowo-Gnojno
- nr 2710 C Żabieniec-Lipno
- nr 2706 C Sumin-Jankowo-Lipno
- nr 2743 C Lipno

Drogi gminne przebiegające przez miasto Lipno - łącznie długość 41,3 km, w tym 22,96 km (56%) to drogi utwardzone, pozostałe 18,3 km (44%) to nawierzchnia gruntowa.

SFERA GOSPODARCZA

W mieście na dzień 30.06.2016 r. według danych z CEIDG było zarejestrowanych 890 aktywnych podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne.

W mieście Lipnie skupiony jest spory odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu. Na gospodarkę miasta składa się przede wszystkim drobny przemysł i usługi, dominuje różnorodność branż gospodarczych. Wielu mieszkańców uzyskuje swe dochody z handlu. Udział w lokalnym rynku mają też przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem. Zurbanizowany obszar, dogodne położenie i korzystne powiązania komunikacyjne miasta powodują, że na jego obszarze funkcjonuje kilka większych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Do obecnie funkcjonujących należy zaliczyć: „KONWEKTOR”, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Lipnie, „WIKSBUD”, Przedsiębiorstwo Robót Drogowych, „DAWTONA”, czy Greenyard.

Na atrakcyjność inwestycyjną miasta wpływają tereny inwestycyjne zlokalizowane w jego różnych częściach. Ponadto, inwestorzy, którzy zdecydują się na lokalizację działalności gospodarczej na terenie miasta, mogą liczyć na:

- ulgi w podatku od nieruchomości nawet na okres do 5 lat,
- wsparcie w rekrutacji pracowników i dofinansowaniu ich zatrudnienia ze strony Powiatowego Urzędu Pracy,
- możliwość współpracy przedsiębiorców z lokalnymi placówkami edukacyjnymi,
- daleko idącą pomoc w uzbrojeniu swej firmy we wszelkie media.

ZASOBY PRZYRODNICZE, KULTUROWE, TURYSTYKA

Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 roku nakłada obowiązek zachowania, właściwego wykorzystania i odnawiania zasobów przyrodniczych. Cele ochrony przyrody są realizowane poprzez różne formy, takie jak np. parki narodowe i krajobrazowe, pomniki przyrody, użytki ekologiczne itp. Na terenie miasta w takim charakterze występuje głównie **Park Miejski im. Gabriela Narutowicza**. Jego aktualny stan wskazuje na konieczność zintegrowanych działań rewitalizacyjnych. Z uwagi, że jest to jedyny obiekt parkowy w mieście, działania te powinny mieć charakter priorytetowy.

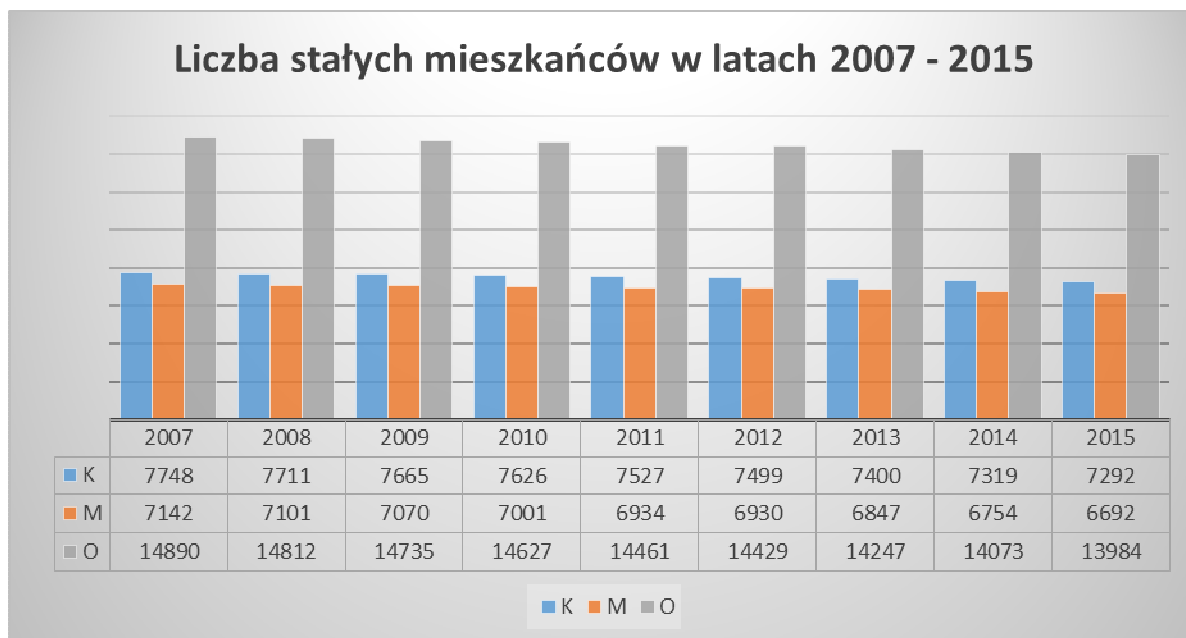
Miasto jest nie tylko ośrodkiem administracji państwowej. Spełnia także rolę w koordynowaniu działań kulturalnych na jego obszarze. Od 1 stycznia 1992 roku funkcjonuje w Lipnie **Miejskie Centrum Kultury**, które powstało z połączenia Lipnowskiego Domu Kultury i Miejskiej Biblioteki Publicznej. Uchwałą Rady Miasta z 6 listopada 2007 roku z dniem 1 stycznia 2008 roku utworzono Miejskie Centrum Kulturalne z wydzielonym działem bibliotecznym, z którego powstała Miejska Biblioteka Publiczna. Budynek główny MCK znajduje się przy ul. Piłsudskiego 22. W skład obiektów należących do Miejskiego Centrum Kulturalnego wchodzi także **kino „Nawojka”** przy ul. Mickiewicza 33. W ramach MCK-u funkcjonuje także **Lipnowska Izba Pamięci Poli Negri**. Statutowym zadaniem MCK jest organizowanie i prowadzenie życia kulturalnego Lipna poprzez różne formy działalności kulturalnej takich jak zespoły muzyczne i taneczne, teatry amatorskie, grupy plastyczne, literackie, koła zainteresowań oraz ochrona dziedzictwa narodowego. W zakres działalności wpisuje się również działalność oświatowa i koordynacja ruchu kulturalnego poprzez organizowanie spektakli, koncertów, wystaw, a także imprez o charakterze rozrywkowym. Instytucja jest głównym organizatorem i współorganizatorem imprez cyklicznych, takich jak m.in. Święto Miasta, festiwal rockowy „LIPA” oraz obchodów świąt państwowych i rocznicowych (1-3 maja, 11 listopada). Wielu wykonawców działających w ramach MCK oraz pozostających w ścisłej współpracy zdobywa główne nagrody na przeglądach i festiwalach regionalnych i ogólnopolskich. W obiektach należących do MCK funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz kluby: Seniora, Brydżowy, Diabetyka, Polski Związek Niewidomych, szkoła wędkarska działająca przy Kole Wędkarskim PZW. W głównym budynku MCK-u mieści się również klub i kawiarnia „Bakalarka”.

SFERA SPOŁECZNA

W latach 2007-2015 liczba ludności w Gminie Miasta Lipna systematycznie malała – od 14.890 osób w pierwszym analizowanym roku do 13.984 w roku 2015, co w rezultacie daje spadek liczby mieszkańców stałych o ponad 6% w badanym okresie. Zgodnie z danymi uzyskanymi na dzień 30.06.2016 roku, tj. podczas opracowywania niniejszego dokumentu, liczba ludności w mieście wynosiła 13.903 osoby (stali mieszkańcy), co pokazuje dalszą tendencję spadkową.

Za spadek liczby mieszkańców odpowiada przed wszystkim sytuacja gospodarczo – społeczna. Odpływ ludności spowodowany jest bezrobociem sięgającym w powiecie lipnowski blisko 21%. Największy odsetek osób opuszcza miasto w poszukiwaniu zatrudnienia, licząc na poprawę własnej sytuacji ekonomicznej. Badania ankietowe prowadzone w związku z opracowywaniem Programu Rewitalizacji wskazały, iż mieszkańcy dostrzegają braki w infrastrukturze technicznej, niewystarczającą ofertę kulturalną i sportową, a także braki w zasobach mieszkaniowych. To są kolejne powody odpływu ludności w wieku produkcyjnym z małego Lipna, do sąsiednich, większych miast takich, jak Włocławek, Toruń, Płock, gdzie perspektywy rozwoju przedstawiają się o wiele korzystniej. Liczbę ludności w poszczególnych latach przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Liczba stałych mieszkańców w latach 2007 - 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lipna.

Analizując strukturę ludności Gminy Miasta Lipna należy także zwrócić uwagę na fakt, iż **64,98% mieszkańców Lipna jest w wieku produkcyjnym**, 18,08% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,94% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Ta ostatnia grupa pokazuje dysproporcje pomiędzy liczbą mężczyzn i kobiet zamieszkujących na terenie miasta.

W latach 2007-2015 **współczynnik ludności zamieszkującej 1 km² terenie miasta** malał każdego roku. W pierwszym analizowanym roku wskaźnik ten przyjmował wartość 1.368

osób/km², zaś w ostatnim – 1.285 osób/km². Oznacza to, iż w ciągu badanych lat współczynnik ten zmalał o 83 osoby. Współczynnik liczono w oparciu o stałych mieszkańców Lipna.

Współczynnik feminizacji pokazuje ile kobiet przypada na 100 mężczyzn zamieszkujących dany obszar. W przypadku Lipna w 2015 roku na 100 mężczyzn przypadało aż 108 kobiet. Jest to współczynnik wyższy od wartości dla województwa kujawsko – pomorskiego (106) oraz powiatu lipnowskiego (101).

W 2015 roku **przyrost naturalny** na 1000 ludności w Gminie Miasta Lipna zarejestrowano na poziomie -0,84, gdyż współczynnik urodzeń wyniósł wówczas 10,16 ‰, a zgonów 11‰. W poprzednich latach przyrost naturalny był zazwyczaj ujemny, jedynie w latach 2009, 2010 oraz 2012 odnotowano większą liczbę urodzeń, niż zgonów. Na podstawie dotychczasowych danych można wnioskować, że w najbliższych latach przyrost naturalny będzie również ujemny. Dla przykładu można podać rok 2016, gdzie na moment opracowywania niniejszej diagnozy, zanotowano 136 urodzeń oraz 156 zgonów.

W sferze oświaty należy wskazać, że na terenie Gminy Miasta Lipna według stanu na 31 grudnia 2015 roku znajdowało się siedem placówek edukacji przedszkolnej, z czego trzy to placówki publiczne, zaś cztery to podmioty niepubliczne. Na obszarze miasta funkcjonowały również trzy publiczne szkoły podstawowe oraz dwa gimnazja, w tym jedno prywatne.

Bezrobocie rejestrowane w Lipnie wynosiło w 2016 roku 18,1% (21,1% wśród kobiet i 15,4% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Lipna 401 osób wyjeżdża do pracy do innych miast (Włocławek, Toruń, Płock), a 1 047 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 646.

Efektem dużego bezrobocia jest znaczny udział mieszkańców w korzystaniu z **pomocy społecznej**. Według danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie w 2015 roku ze wsparcia korzystało 2045 osób, a łączna kwota udzielonej pomocy to blisko 5,7 mln złotych. Istotnym problemem w tej grupie jest również brak zdolności do opieki nad dziećmi. W Lipnie zidentyfikowano 13 rodzin uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi.

Sytuacja gospodarcza mieszkańców wpływa także na **poziom przestępczości** na terenie miasta. W 2015 roku w Lipnie stwierdzono ponad 200 przestępstw kryminalnych oraz odnotowano 260 interwencji ulicznych, co wskazuje na poważną skalę tego zjawiska. Według danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Lipnie w zdarzeniach uczestniczyły przede wszystkim osoby o niskim statusie społecznym, głównie bezrobotni, osoby nieaktywne zawodowo i pozostające w ciągłym konflikcie z prawem.

Podsumowanie

Podstawowa charakterystyka Gminy Miasta Lipna wskazuje, że za najważniejsze uwarunkowania rozwoju miasta, należy uznać:

- ✓ Położenie przy drodze krajowej nr 10,
- ✓ Duże uzależnienie rynku pracy od wyjazdów do innych miast (Włocławek, Płock, a nawet Toruń),
- ✓ Wysokie bezrobocie wśród mieszkańców, niska przedsiębiorczość oraz brak odpowiedniej liczby pracodawców,
- ✓ Niski współczynnik przedsiębiorczości w szczególności z niewielką liczbą większych przedsiębiorstw daje w konsekwencji bardzo małą liczbę miejsc pracy na terenie miasta,
- ✓ Duży udział ludności zależnej od pomocy społecznej,
- ✓ Wysoki wskaźnik przestępczości na terenie miasta,
- ✓ W sferze sieci drogowych obserwuje się potrzeby remontowe na części dróg lokalnych, a także powszechnie dostrzegany problem braku dróg dla bezpiecznego ruchu rowerowego i pieszego,
- ✓ Wysoki potencjał turystyczny, który obecnie wykorzystany jest w minimalnym stopniu,

Poważnym zaniedbaniem funkcjonalno-strukturalnym gminy jest brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej. Miasto posiada bardzo atrakcyjne tereny i obiekty (park, kino, tereny leśne, zabytkowe obiekty itp.) które praktycznie nie są wykorzystywane turystycznie. Rozwój tych elementów może stanowić atrakcję turystyczną o znaczeniu krajowym i lokalnym (dla mieszkańców Włocławka, Torunia, Płocka i Bydgoszczy).

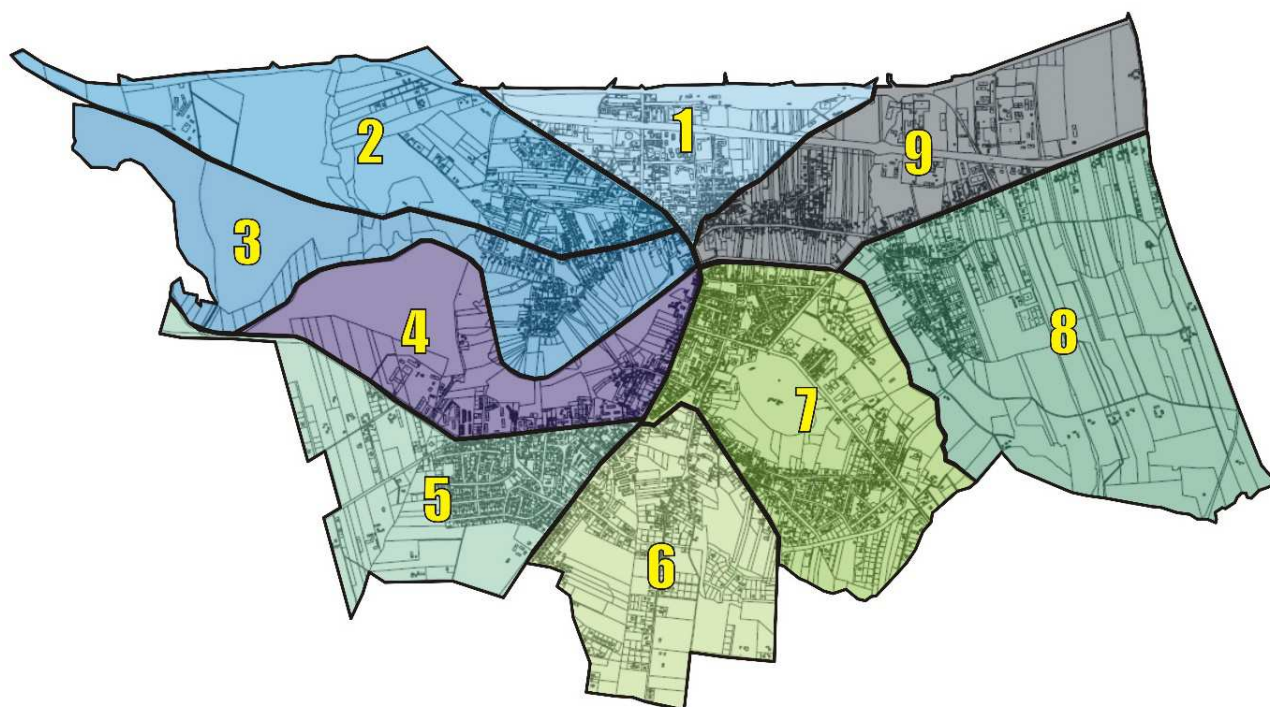
4. OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY MIASTA LIPNA

4.1 Analiza wskaźnikowa pod kątem występowania problemów społecznych

Na potrzeby przeprowadzenia delimitacji i wyznaczenia obszarów zdegradowanych, teren miasta podzielono na **9 jednostek strukturalnych**, z których żadna nie przekracza 20% całkowitej powierzchni miasta Lipna oraz nie jest zamieszkiwana przez więcej niż 30% ogółu mieszkańców.

Podczas wyznaczania jednostek wzięto pod uwagę główne szlaki komunikacyjne, które wraz z rzeką Mień, utworzyły granice poszczególnych jednostek. Brano także pod uwagę zbliżoną specyfikę terenu i jego charakter (na przykład czy jest to obszar typowo mieszkalny, czy też gospodarczy lub rekreacyjno – przyrodniczy). W każdej z jednostek znajduje się przynajmniej jedno większe osiedle mieszkalne. W znacznej części granice jednostek strukturalnych pokrywają się z granicami obrębów ewidencyjnych. Zazwyczaj wyznaczone granice jednostek są utrwalone w świadomości mieszkańców, co umożliwia łatwiejszą orientację interesariuszy w postanowieniach programu jak i usprawnia późniejsze zarządzanie procesem rewitalizacji.

Rysunek 3. Podział miasta na jednostki strukturalne

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystykę jednostek pod względem powierzchni oraz liczby mieszkańców (stan na dzień 30.06.2016 r. według danych ewidencyjnych z Urzędu Miejskiego w Lipnie) przedstawia Tabela 1 :

Tabela 1. Charakterystyka jednostek strukturalnych

Oznaczenie jednostki strukturalnej	Powierzchnia jednostki	% powierzchni całego miasta	Liczba mieszkańców (stałych)	% liczby wszystkich mieszkańców (stałych)
1	66 ha	6,01 %	2 458	17,68%
2	133 ha	12,10 %	799	5,75 %
3	117 ha	10,65 %	686	4,93 %
4	102 ha	9,28 %	1 163	8,37 %
5	97 ha	8,82 %	2 012	14,47 %
6	110 ha	10,01 %	1 446	10,40 %
7	137 ha	12,47 %	3 497	25,15 %
8	219 ha	19,92 %	979	7,04 %
9	118 ha	10,74 %	863	6,21 %
Razem:	1 099 ha	100,00 %	13 903	100,00 %

Powierzchnia całkowita Gminy Miasta Lipna	1 099 ha
Całkowita liczba stałych mieszkańców (wg. stanu na dzień 30.06.2016 r.)	13 903 osoby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta.

Powyższe jednostki statystyczne zostały porównane ze sobą na podstawie zestawu wskaźników delimitacyjnych.

Do wyznaczania obszarów zdegradowanych posłużono się przede wszystkim wskaźnikami ze sfery społecznej, tj.:

- **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze** (dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2015 rok)
- **Udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze** (dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2015 rok)
- **Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popołnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców** (dane z Komendy Powiatowej Policji w Lipnie za 2015 rok)

Ponadto wykorzystano jeden **wskaźnik przestrzenno – funkcjonalny**:

- **Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru** (dane z bazy Geoportal, dostępnej na stronie <http://lipno.geoportal2.pl/> według stanu na koniec 2015 roku)

Poniższa tabela przedstawia wartości wybranych wskaźników w poszczególnych jednostkach strukturalnych:

Tabela 2. Analiza wskaźnikowa jednostek strukturalnych

Oznaczenie jednostki strukturalnej	Wskaźniki społeczne			Wskaźnik przestrzenno - funkcjonalny	Ilość wskaźników przekraczających wartości średnie dla miasta
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (w %)	Udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze (w %)	Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popołnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru (w%)	
1	9,80 %	0,16 %	1,67	16,75 %	2
2	14,14 %	0,00 %	0,88	0,94 %	0
3	16,91 %	0,00 %	0,87	0,96 %	1
4	15,56 %	0,00 %	1,98	2,04 %	2
5	10,04 %	0,20 %	0,99	0,57 %	0
6	18,05 %	1,39 %	1,31	0,42 %	2
7	20,30 %	0,57 %	2,03	8,18 %	4
8	12,56 %	0,00 %	0,00	0,00 %	0
9	11,36 %	0,47 %	0,46	0,00 %	0
Średnia dla miasta	14,71 %	0,37 %	1,37	2,53 %	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie posiadanych danych wejściowych

Powyższe wskaźniki obliczono w oparciu o dane wejściowe, przedstawione w poniżej tabeli:

Tabela 3. Zestawienie danych wejściowych

Oznaczenie jednostki strukturalnej	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin na danym obszarze	Liczba rodzin uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi	Liczba przestępstw kryminalnych na danym obszarze	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Powierzchnia przestrzeni zdegradowanej na danym obszarze w ha
1	241	614	1	41	1597	11,05
2	113	199	0	7	519	1,25
3	116	171	0	6	446	1,17
4	181	290	0	23	756	2,08
5	202	503	1	20	1308	0,55

6	261	361	5	19	940	0,46
7	710	874	5	71	2273	11,20
8	123	244	0	0	636	0
9	98	215	1	4	561	0
Razem:	2045	3471	13	191	9036	27,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego, Geoportalu, MOPS, Policji

Uzasadniając dobór takich, a nie innych wskaźników należy wyjaśnić, że skupiono się na problemach, które w różnym stopniu dotyczą różne jednostki strukturalne, co pozwala wskazać te obszary, w których nasilenie stanów kryzysowych jest największe.

Gdyby do badania wzięto pod uwagę **poziom bezrobocie**, nie udałooby się wyłonić obszarów, gdzie zjawisko to dominuje w szczególnym stopniu, ponieważ przyjęto, że sytuacja w temacie bezrobocia na obszarze całego miasta przedstawia się podobnie. Takie założenie wynika z faktu, że brak tutaj wiarygodnych danych pozwalających na dokładną analizę problemu. W przypadku obszaru wiejskiego Powiatowy Urząd Pracy jest w stanie wskazać liczbę osób bezrobotnych dla poszczególnych miejscowości. W sytuacji miasta Lipna takich danych Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie nie był w stanie dostarczyć, co potwierdza prowadzona w tym zakresie korespondencja.

Podczas opracowywania Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipno analizowano także możliwość zbadania jednostek strukturalnych pod kątem wyników z egzaminów klas szóstych, jednak nie było możliwe dokładne przypisanie poszczególnych jednostek do konkretnych szkół, z uwagi na ustalone obwody szkolne.

Brano również pod uwagę starzenie się społeczeństwa, jednak jest to problem, który dotyczy całe miasto bez względu na jednostkę strukturalną.

Części wskaźników nie można było wykorzystać z racji specyfiki jednostki, dla której Program Rewitalizacji był opracowywany, zatem dobrano wskaźniki, które pokazują problemy społeczne i gospodarcze, z jakimi bryka się Gmina Miasta Lipna, wynikające z sytuacji, w jakiej znajdują się mieszkańcy poszczególnych części miasta.

W zakresie problemów **poziom kapitału społecznego** zbadano:

- **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze oraz**
- **Udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze, a także**
- **Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców.**

W przypadku pierwszego zagadnienia średni wskaźnik liczy osób korzystających z pomocy społecznej dla miasta wynosi 14,71%. Wskaźnik ten jest wyższy od średniej dla gminy w jednostkach strukturalnych o numerach: 3, 4, 6 i 7. Główne przyczyny korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej to bezrobocie, wynikające w dużej mierze z niskich poziom kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niezaradność życiowa wiążąca się często z niewielką aktywnością społeczną, trudna sytuacja finansowa, wielodzietność, a także sytuacje losowe. Duży odsetek w tej grupie (ok. 24%) stanowią osoby powyżej 50 roku życia, które mają często problem ze znalezieniem pracy, a w rezultacie ich sytuacja finansowa pogarsza się na tyle, że muszą korzystać z zewnętrznego wsparcia.

W przypadku udziału rodzin niezdolnych do opieki nad dziećmi średni wynik dla Gminy Miasta Lipna to 0,37%. Wartość ta jest wyższa dla jednostek nr 6, 7 i 9. Najczęstszymi przyczynami występowania rodzin niewydolnych wychowawczo jest trudna sytuacja materialna, patologiczne zjawiska oraz bierność życiowa i zawodowa.

Co do trzeciego wskaźnika społecznego, to zdecydowano odniesieniu się do wskaźnika dotyczącego przestępczości, ponieważ istotnym problemem społecznym miasta Lipna jest wysoki poziom tego zjawiska, wynikający z równego rodzaju patologii, występujących w poszczególnych jednostkach strukturalnych. Wskaźnik występuje w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (...)”, jednak w nieco innym brzmieniu. Z uwagi na istotne znaczenie dla prowadzonej analizy wskaźnikowej, postanowiono uwzględnić podobny problem, jednak przy odniesieniu do liczby przestępstw, przypadających na 100, a nie na 1000 mieszkańców: **Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców**

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Komendy Powiatowej Policji w Lipnie obliczono, że średnia wartość wskaźnika dla Gminy Miasta Lipna to 1,37 przestępstwa na 100 osób. Wartości powyżej tej średniej odnotowano w jednostkach strukturalnych nr 1, 4 oraz 7. Główne przyczyny występowania zjawisk przestępczych to: trudna sytuacja finansowa, skłaniająca mieszkańców do działań niezgodnych z prawem, brak odpowiedniej oferty rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej oraz zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, a także niedostosowanie społeczne.

W zakresie problemów **ze strefy przestrzenno – funkcjonalnej** wzięto pod uwagę: **Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru .**

Podczas prowadzonych badań uznano, iż w celu zapewnienia jak najpełniejszej analizy, należy zbadać poszczególne jednostki pod kątem występowania na ich obszarze przestrzeni

zdegradowanych, wymagających rewitalizacji. Zgodnie z posiadanymi danymi tego typu przestrzenie zdiagnozowano w następujących jednostkach:

- Nr 1 – zdegradowane tereny kolejowe w obrębie ul. Kolejowej, w tym teren wzdłuż torowisk, wyładowania PKP, stary dworzec PKP – tereny należące głównie do PKP i Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 11,05 ha.
- Nr 2 – stare, zniszczone obiekty, głównie nieużywane budynki gospodarcze, tzw. stajenki przy ul. Wyszyńskiego oraz teren poprodukcyjny, na którym znajdują się niewykorzystywane hale produkcyjne – tereny należące do Gminy Miasta Lipna oraz prywatne o łącznej powierzchni 1,25 ha.
- Nr 3 – teren dawnego boiska rekreacyjnego w obrębie ul. Łącznej, który obecnie jest zdegradowany i nieużytkowany, należący do Gminy Miasta Lipna. Jego powierzchnia to 1,17 ha.
- Nr 4 – teren po dawnej oczyszczalni ścieków, z opuszczonym budynkiem i zaniedbanym otoczeniem, położony na obrzeżach miasta. Obszar należy do Gminy Miasta Lipna, a jego powierzchnia to 2,08 ha.
- Nr 5 – zaniedbane tereny, na których funkcjonował dawniej plac zabaw oraz plac rekreacyjny, służący przed laty do organizacji spotkań mieszkańców i imprez plenerowych. Obecnie nieruchomości ze względu na niewielką atrakcyjność i brak zagospodarowania nie są wykorzystywane i wymagają inwestycji. Tereny należące do Gminy Miasta Lipna o łącznej powierzchni 0,55 ha.
- Nr 6 – budynek tzw. starego szpitala, opuszczony i zdewastowany na przestrzeni lat, nadający się do zburzenia, a teren do ponownego zagospodarowania. Właściciel to powiat lipnowski, a powierzchnia 0,42 ha.
- Nr 7 – w jednostce strukturalnej znajduje się najwięcej zdegradowanych miejsc, głównie zaniedbane lub opuszczone kamienice w centrum miasta, zniszczony budynek strażnicy OSP przy bulwarach, zdegradowane części Parku Miejskiego, budynek Kina Nawojka wymagający rewitalizacji elewacji i wnętrza, zaniedbane tereny zielone przy Wzgórzu Św. Antoniego. Większość terenów należy do Gminy Miasta Lipna, a część (głównie kamienice) do osób prywatnych. Powierzchnia całego obszaru zdegradowanego to 11,20 ha.

Pomimo tego, że obszary zdegradowane występują w obrębie większości jednostek strukturalnych, powyżej średniej dla Gminy Miasta Lipna, wynoszącej 2,53% są jednostki 1 oraz 7.

Biorąc pod uwagę wszystkie jednostki strukturalne oraz występowanie na ich terenie zjawisk kryzysowych (występowanie co najmniej 2 z 4 problemów, w tym jednego ze sfery społecznej oraz jednego ze sfery pozaspołecznej), wyznaczono obszar zdegradowany, w skład którego wchodzi 2 jednostki strukturalne: 1 oraz 7.

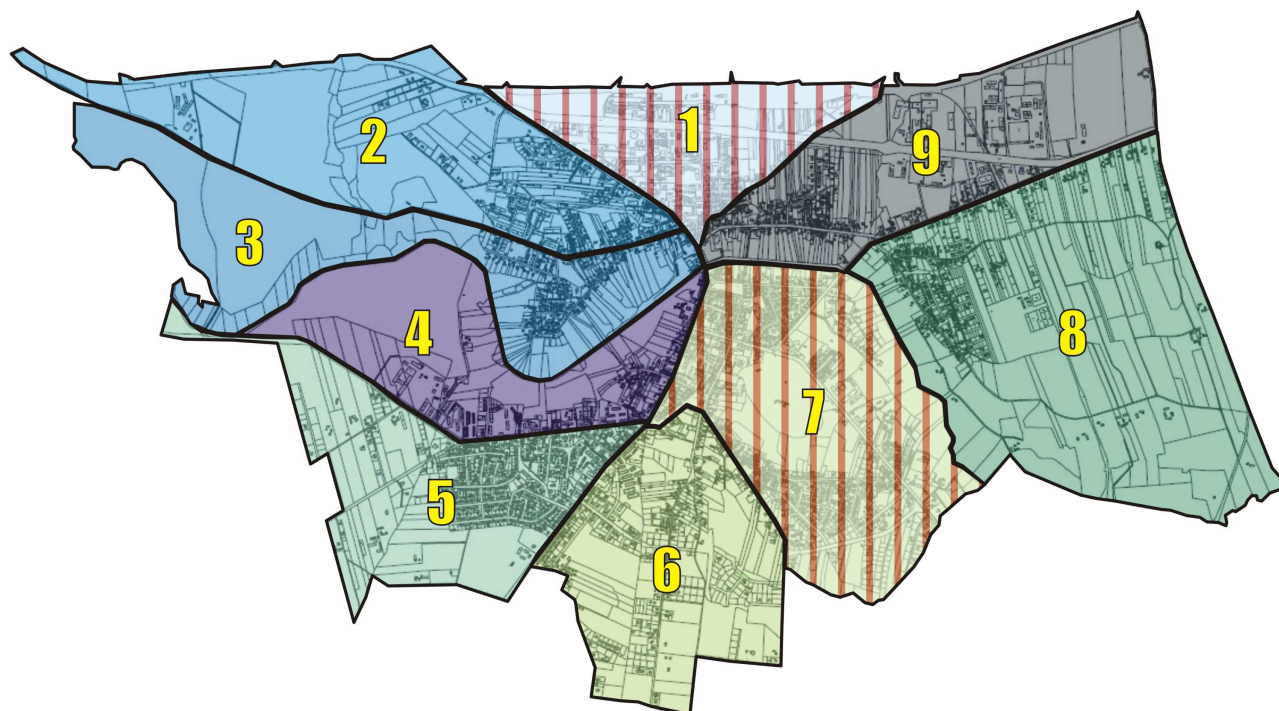
4.2 Analiza jednostek strukturalnych, w których zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania w nich przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

W myśl art. 9.1. ustawy o rewitalizacji **obszar zdegradowany** to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w obszarze:

- gospodarczym i/lub
- środowiskowym i/lub
- przestrzenno-funkcjonalnym i/lub
- technicznym.

Jak wykazała analiza wskaźnikowa, stan kryzysowy występuje w 2 jednostkach strukturalnych: 1 oraz 7. Obszary te łącznie stanowią 18,48% powierzchni miasta Lipna i są zamieszkiwane przez 42,83% mieszkańców. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych zilustrowano za pomocą Rysunku 4, gdzie oznaczono je czerwonymi, podłużnymi pasami.

Rysunek 4. Obszary zdegradowane

OZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie a art. 10 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż:

- o 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż
- o 30% liczby mieszkańców gminy.

Ponieważ, jak pokazuje zestawienie w Tabeli 1 zarówno liczba ludności jak i obszar w stosunku do ogółu miasta w powyżej wskazanych jednostkach strukturalnych, w których występuje stan kryzysowy znacznie przekracza dopuszczalne limity, zatem wystąpiła konieczność ograniczenia obszaru analizy. W takim wypadku zgodnie z pkt. 6.4.3 „*Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*”, do analizy należy wybrać obszary, w których istnieje największa liczba zjawisk kryzysowych. W przypadku jednostki strukturalnej nr 7, wystąpiły aż 4 problemy. Ponadto obszar ten jest zamieszkiwany przez największą liczbę ludności.

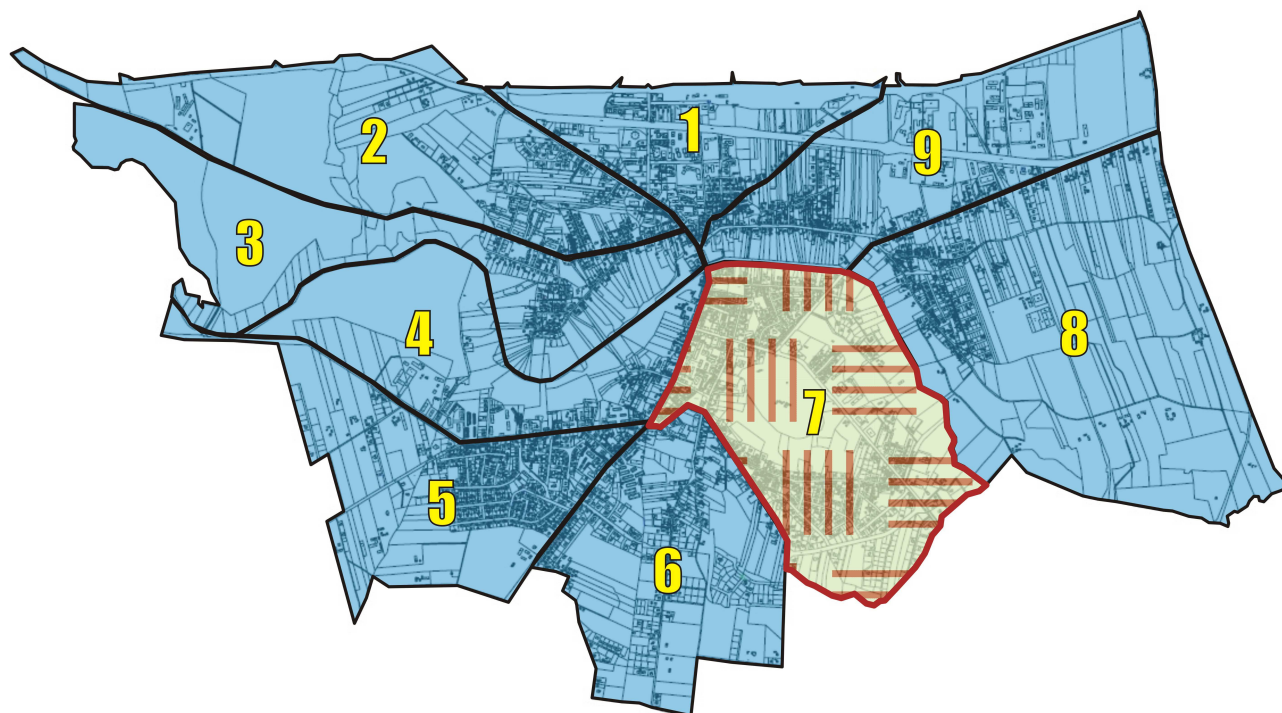
5. OBSZAR REWITALIZACJI GMINY

W myśl art. 10 Ustawy o rewitalizacji i „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe, powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Uwzględniając wyniki przeprowadzonych analiz oraz badań i konsultacji społecznych a także powyższe wymagania określone w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych...”, w Gminie Miasta Lipna wyznaczono jeden spójny obszar rewitalizacji, który w całości zajmuje jednostka strukturalna **nr 7**. Jest to z jednej strony obszar najbardziej zurbanizowany, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, i który mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – dogodne położenie, wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych, występowanie terenów zdegradowanych, a także znaczny potencjał społeczny. Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi **12,47 % powierzchni miasta** i jest zamieszkiwany przez **25,15% ogółu mieszkańców**.

Wyznaczony obszar rewitalizacji ilustruje Rysunek 5.

Rysunek 5. Obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

OZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Na obszarze tym będą skoncentrowane wszystkie działania rewitalizacyjne, zaplanowane w ramach niniejszego opracowania.

6. DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawowa analiza wykazała, że obszar wyznaczony do rewitalizacji cechuje się szczególnie :

- ✓ występowaniem zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, do których należy duży stopień korzystania mieszkańców ze świadczeń społecznych, pozbawienie rodzin praw do opieki nad dziećmi oraz wysoki wskaźnik przestępczości,
- ✓ obecnością przestrzeni zdegradowanych, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju społecznego,
- ✓ poza tym jest to obszar, który w równym stopniu co pozostałe części miasta, dotyczy problem bezrobocia i bierności zawodowej i społecznej.

Obszar rewitalizacji Gminy Miasta Lipna obejmuje **12,47 % powierzchni miasta** (137 ha) i jest zamieszkiwany przez **25,15% ogółu mieszkańców** (3 497 osób).

Tabela 4. Analiza wskaźnikowa obszaru rewitalizacji

Oznaczenie jednostki strukturalnej	Wskaźniki społeczne			Wskaźnik przestrzenno - funkcjonalny	Ilość wskaźników przekraczających wartości średnie dla miasta
	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (w %)	Udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze (w %)	Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców	Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru (w%)	
7	20,30 %	0,57 %	2,03	8,18 %	4
Średnia dla miasta	14,71 %	0,37 %	1,37	2,53 %	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie posiadanych danych wejściowych

Powyższe zestawienie wskazuje, że wszystkie z badanych wskaźników prezentują się niekorzystanie na tle średnich wartości dla miasta.

Analizując poszczególne wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszaru rewitalizacji należy zauważyć, że dotyczą one wielu problemów, na kilku płaszczyznach. Wszystkie trzy wskaźniki ze **sfer społecznej**, tj.: **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze** oraz **Udział rodzin**

formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze, a także **Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popołnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców**, obrazują nam problemy występujące na obszarze zdegradowanym. Pomimo tego, iż zaliczamy je do sfery społecznej, należy stwierdzić, że są one wynikiem wielu innych problemów, również z pozostałych sfer, głównie gospodarczej.

W przypadku **wskaźnika dotyczącego opieki społecznej** należy podkreślić, iż najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy państwa są: trudna sytuacja finansowa, spowodowana zazwyczaj bezrobociem, wynikającym z braku odpowiednich kwalifikacji i niewielkiej zaradności życiowej. To także efekt niewielkiej aktywności społeczno – zawodowej. Blisko 30% bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy to osoby powyżej 50 roku życia. To właśnie ta część społeczeństwa ma swój duży, ponad 20% udział wśród osób korzystających z pomocy społecznej. Zatem kierując wsparcie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji należy ukierunkować działania na: aktywizację społeczną i zawodową, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, pomoc w wychodzeniu z trudnej sytuacji materialnej poprzez zachęcanie do podejmowania działalności gospodarczej z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich narzędzi (doradztwo, szkolenia, dotacje itp.). Część z tych działań należy kierować do seniorów, którzy bardzo często po osiągnięciu wieku emerytalnego stają się nieaktywni i zostają zepchnięci na margines. Stają się wówczas niesamodzielni i korzystają ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ta grupa wymaga specjalnych działań w ramach rewitalizacji.

Wskaźnik dotyczący **braku zdolności rodzin do opieki nad dziećmi** również najczęściej wynika z trudnej sytuacji materialnej, patologicznych zjawisk w rodzinach oraz bierności życiowej i zawodowej. Aktywizacja społeczna i zawodowa, a także zapewnienie właściwego wsparcia socjalnego i psychologicznego powinno pomóc w zmniejszeniu zjawiska na obszarze rewitalizacji.

Wskaźnik odnoszący się do **poziomu przestępczości** to efekt następujących problemów: trudna sytuacja finansowa, skłaniająca mieszkańców do działań niezgodnych z prawem, brak odpowiedniej oferty rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej oraz zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, a także niedostosowanie społeczne. Wszelkie działania zmierzające do zapewnienia odpowiedniego zaplecza społecznego i rekreacyjnego, w oparciu o które można stworzyć ciekawą ofertę dla mieszkańców, powinny pomóc w zmniejszeniu zjawiska przestępczości wśród osób młodocianych. Z kolei dla dorosłych należy zaplanować działania wpływające na poprawę ich sytuacji zawodowej i materialnej. Chodzi tutaj głównie o podnoszenie kwalifikacji, aktywizację oraz pracę ze specjalistami. Wszystko wymaga odpowiedniego zaplecza.

W jednostce strukturalnej, która została zakwalifikowana do obszaru rewitalizacji, znajduje się **najwięcej zdegradowanych miejsc**, głównie zaniedbane lub opuszczone kamienice w centrum

miasta, zniszczony budynek strażnicy OSP przy bulwarach, zdegradowane części Parku Miejskiego, budynek Kina Nawojka wymagający rewitalizacji elewacji i wnętrza, zaniedbane tereny zielone przy Wzgórzu Św. Antoniego. Większość terenów należy do Gminy Miasta Lipna, a część (głównie kamienice) do osób prywatnych. Powierzchnia całego obszaru zdegradowanego to 11,20 ha.

Przestrzenie zdegradowane stanowią jednocześnie ogromny potencjał obszaru rewitalizacji. W oparciu o większość obiektów, przy odpowiednich nakładach inwestycyjnych można przeprowadzić szereg działań, które powinny zmniejszyć zidentyfikowane zjawiska kryzysowe i problemy.

- Dzięki modernizacji budynku OSP powstanie zaplecze, w którym będzie można realizować szereg projektów społecznych, skierowanych do wszystkich grup wiekowych. W tej części miasta nie ma żadnej świetlicy, która mogłaby być wykorzystywana na szkolenia, spotkania mieszkańców, działania aktywizacyjne. Obiekt tego typu jest niezbędny do wdrożenia działań rewitalizacyjnych.
- Park Miejski to idealna przestrzeń publiczna do organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych, społecznych, integracyjnych. Utworzenie ścieżki zdrowia oraz ścieżki edukacyjnej stwarza szanse dla aktywizacji wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. W oparciu o park można realizować również projekty z zakresu aktywizacji zawodowej, których efektem będzie zdobycie nowych kwalifikacji przez beneficjentów opieki społecznej. Odpowiednia oferta pozwoli na angażowanie dzieci i młodzieży w ciekawe działania, co zniweluje występowanie zjawisk przestępczych i wybryków chuligańskich. Tylko park jest obiektem pozwalającym na tak szerokie działania pod warunkiem zapewnienia w nim bezpieczeństwa i odpowiednich stref rekreacyjnych.
- Kolejnym obiektem, który stanowi potencjał dla wdrożenia procesu rewitalizacji jest kino „Nawojka”. Stworzenie odpowiednich warunków pozwoli na realizację spotkań z mieszkańcami, szkoleń, wydarzeń o znaczeniu edukacyjnym i kulturalnym. Możliwe będą projekcje filmów instruktażowych, pokazów dla dzieci i młodzieży z trudnych środowisk itp. Charakter obiektu pozwala na prowadzenie wielu działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Potencjał obszaru rewitalizacji oprócz zlokalizowanych tutaj obiektów to także duża liczba mieszkańców, którzy mogą zostać objęci wieloma formami wsparcia. Koncentracja działań na niewielkiej przestrzeni oraz dobra lokalizacja pod względem komunikacyjnym. Tego typu potencjał pozwoli na sprawne wdrażanie zaplanowanych działań, które doprowadzą do wyjścia obszaru z kryzysu.

7. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań społecznych, a także prowadzone konsultacje, sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji:

Obszar rewitalizacji zostanie objęty działaniami aktywującymi społeczność, która prowadzi działania na rzecz integracji lokalnej rozwoju działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej co wpłynie na aktywność gospodarczą oraz integrację społeczną zapewniając poprawę sytuacji mieszkańców.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne.

- Rozwój oferty integracyjnej i aktywizacyjnej mieszkańców w szczególności pomoc w trudnych sytuacjach (bezradność) oraz wsparcie międzypokoleniowe,
- Stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego,
- Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej,
- Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości,
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej, szczególnie budynków o znaczeniu społecznym i kulturalnym.

Zakłada się, że podstawą rewitalizacji będą aktywne działania na rzecz integracji społecznej jak i wzrostu aktywności gospodarczej. Przede wszystkim planuje się działania, które spowodują, że wzrośnie aktywność mieszkańców zarówno w sferze kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej jak i gospodarczej. Dlatego przewidziane są różnego rodzaju działania aktywizujące społeczność lokalną jak: wspieranie działań organizacji pozarządowych (NGO), spotkania integracyjne, wymiana doświadczeń, szkolenia i warsztaty, a także działania informacyjne, dzięki którym mieszkańcy zaczną współpracować ze sobą pracując na rzecz zmiany otoczenia, a efekty tej współpracy będą stanowiły dobry przykład dla pozostałych członków lokalnej społeczności.

Podstawą planowanych działań jest zapewnienie miejsc spotkań, gdzie mieszkańcy będą mogli realizować swoje projekty w różnych obszarach. Podstawowe prace w tym zakresie obejmować będą: remont i adaptacje pomieszczeń przeznaczonych dla mieszkańców: strażnica OSP, budynek kina „Nawojka”, zagospodarowanie terenów zielonych (Park Miejski) pod potrzeby kultury, rekreacji i sportu.

Z miejsc tych będą korzystać mieszkańcy dla realizacji różnych projektów opisanych szczegółowo w dalszej części programu. Główną ideą tych projektów ma być zwiększenie aktywności społecznej na różnych szczeblach i w różnych sferach. Zatem działania będą dotyczyły

organizacji spotkań towarzyskich, w szczególności działań klubów seniora, oraz cyklicznych wydarzeń jak dzień dziecka, dzień kobiet, warsztaty ekologiczne itp. oraz organizacji szkoleń, poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, a także animacji kulturalnej w zakresie rękodzieła, tańca i śpiewu podnoszenia kompetencji i kwalifikacji poprzez kursy zawodowe.

Planowane projekty powinny w szczególności zwiększyć aktywność osób wykluczonych oraz nieradzących sobie życiowo (korzystających z pomocy społecznej), w tym grup defaworyzowanych (kluczowe grupy docelowe) :

- osoby starsze powyżej 50 r.ż., stanowiące ok. 24% korzystających z pomocy społecznej,
- osoby bezrobotne oraz bierne zawodowo, również beneficjenci MOPS-u, wśród których są osoby niezdolne do opieki nad dziećmi,
- osoby wykluczone społecznie, najczęściej angażujące się w działania przestępcze.

W tym miejscu należy doprecyzować, że wizja obszaru rewitalizacji dotyczy 3 sfer: **społecznej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz gospodarczej, która co prawda nie znalazła odzwierciedlenia we wskaźnikach służących delimitacji, jednak jest ściśle powiązana ze zjawiskami kryzysowymi, zaobserwowanymi w ramach sfery społecznej.** Poniżej przedstawiono zmiany spowodowane działaniami rewitalizacyjnymi w ramach tych sfer, na obszarze objętym rewitalizacją.

SFERA SPOŁECZNA:

Zainicjowana polityka rewitalizacji, a w szczególności projekty realizowane w sferze społecznej doprowadziły do zmiany wrażliwości mieszkańców na sprawy lokalnej społeczności oraz ich większe zaangażowanie w życie społeczne. Włączenie w proces rewitalizacji zarówno władz samorządowych, organizacji pozarządowych, a przede wszystkim mieszkańców zwiększa efektywność prowadzonych działań i prowadzi do stopniowego ograniczania występowania zjawisk kryzysowych, w tym do spadku poziomu ubóstwa i przestępczości. Utworzenie zaplecza infrastrukturalnego, poprzez modernizację i adaptację budynków i terenów zielonych na miejsca integracji mieszkańców (w ramach działań kompleksowych w celach dot. sfery przestrzenno-funkcjonalnej) przyczyniło się do wyższego poziomu aktywizacji ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz osób starszych. Podejmowane inicjatywy obywatelskie i organizowane wydarzenia plenerowe i kulturalno-artystyczne wzmacniają poczucie lokalnej tożsamości, a także kultywowanie regionalnych tradycji i dziedzictwa. Podejmowane działania służą zmianie świadomości mieszkańców – zwiększeniu ich bezpośredniego wpływu na kształtowanie jakości życia i

funkcjonowania w lokalnej społeczności, poprzez bezpośrednie zaangażowanie w inicjatywy społeczne i obywatelskie podejmowane na tym terenie.

SFERA GOSPODARCZA:

W sferze gospodarczej mieszkańcy obszaru rewitalizacji w pełni wykorzystują potencjał centralnego położenia miasta i obszaru rewitalizacji, jednocześnie czerpiąc z cennych walorów przyrodniczych. Przedsiębiorstwa zakładane przez mieszkańców otrzymują wsparcie doradcze od pracowników Urzędu Miasta jak i regionalnych instytucji otoczenia biznesu. Dzięki otrzymanemu wsparciu przedsiębiorcy oraz osoby planujące uruchomienie działalności gospodarczej, sprawniej zarządzają firmami, wdrażają nowe przedsięwzięcia i rozwiązania technologiczne, zwiększając swoją konkurencyjność na rynku ponadlokalnym. Pełniejsze wykorzystanie posiadanych potencjałów, zwiększa jakość i zróżnicowanie lokalnej gospodarki, prowadząc do wzrostu zatrudnienia, tworząc tym samym odpowiednie warunki dla rozwoju zawodowego mieszkańców gminy, w tym osób młodych wchodzących na rynek pracy.

SFERA FUNKcjONALNO – PRZESTRZENNA:

Remonty i modernizacje obiektów oraz zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych przyczyniły poprawy ładu przestrzennego, ich funkcjonalności oraz jakości oferty usług tam świadczonych, w szczególności usług związanych z aktywizacją społeczną i zawodową mieszkańców (w ramach celów określonych dla sfery społecznej i gospodarczej). Zmodernizowane obiekty stanowią funkcjonalne centra koncentrujące życie kulturalne i towarzyskie, będąc miejscem spotkań i organizacji wydarzeń i imprez okolicznościowych o charakterze lokalnym. Powstałe zaplecze pozwala na organizację szkoleń, spotkań oraz wydarzeń o charakterze kulturalnym. Wszystko sprzyja integracji i zapobiega wykluczeniu społecznego znacznej grupy mieszkańców. Stopniowy rozwój infrastruktury prowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców jak i zabezpieczenia walorów środowiska naturalnego.

8. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ

8.1 Cele rewitalizacji

Wizja określa stan obszarów w przyszłości. Osiągnięciu tej wizji pomagają cele rewitalizacyjne, które z kolei będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Wytypowane cele muszą uwzględniać wyniki przeprowadzonych badań.

Uwzględniając powyższe dla Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna określono następujące cele:

- **Cel 1: Wzrost aktywności i integracji mieszkańców - przeciwdziałanie występowaniu zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego**
- **Cel 2: Stymulowanie aktywności gospodarczej mieszkańców**
- **Cel 3: Poprawa dostępu mieszkańców do miejsc i przestrzeni publicznych sprzyjających integracji**

Cele rewitalizacji zostały zaprojektowane w taki sposób, by określić rezultaty rewitalizacji w długiej perspektywie czasu. Kierunkują je działania niezbędne w rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji. Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane kierunki działań przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Przyjęte cele odpowiadają zjawiskom zidentyfikowanym w diagnozie oraz przyjętym obszarom interwencji i kluczowym grupom docelowym.

8.2 Kierunki Działań

Dla osiągnięcia **celu 1 rewitalizacji: wzrost aktywności i integracji mieszkańców - przeciwdziałanie występowaniu zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego** zakłada się podejmowanie następujących kierunków działań:

Kierunek 1.1. Realizacja różnych form reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji narażonych na problem wykluczenia społecznego

oraz

Kierunek 1.2. Realizacja i wsparcie rozwoju różnych form animowania aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta.

Uzasadnienie dla obranych kierunków działania:

Działania dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej będą podejmowane przez samorząd oraz instytucje usług społecznych, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a także przez organizacje pozarządowe działające w sferze społecznej. Część działań będzie możliwa wyłącznie dzięki współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Lipnie. Podmioty te będą rozwijać formy współpracy środowisk działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w tym szczególnie budowanie trwałych partnerstw lokalnych i grup samopomocowych oraz podnoszenie kompetencji lokalnych liderów. Aktywizacja zawodowa i społeczna będzie odbywać się poprzez szkolenia, doradztwo, przekazywanie informacji o rynku pracy, udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia merytorycznego, realizację programów systemowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, a także inne formy rozwiązywania problemów społecznych. Dodatkowym kierunkiem działań będą inicjatywy zmierzające do wzrostu aktywności ludności, jej zintegrowania w środowisku lokalnym, a tym samym także umocnieniu poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania. Organizowane wydarzenia będą z jednej strony wzmacniać więź mieszkańców obszaru rewitalizacji, z drugiej pobudzać ich do popularyzowania wiedzy i tradycji miasta na zewnątrz. Formy działań będą odnosić się do kultywowania wartości regionalnych, promowania ich i włączania w promocję społeczności lokalnej.

Powyższy cel oraz zaplanowane w jego ramach działania wpłyną pozytywnie nie zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki społecznej, wpłyną na zmniejszenie poziomu przestępczości oraz zmniejszenie liczby rodzin niezdolnych do opieki nad dziećmi.

Dla osiągnięcia **celu 2 rewitalizacji: stymulowanie aktywności gospodarczej mieszkańców** zakłada się podejmowanie następujących kierunków działań:

Kierunek 2.1 Organizacja i wsparcie rozwoju różnych form doradztwa i edukacji osób zamierzających uruchomić działalność gospodarczą.

Uzasadnienie dla obranego kierunku działania:

Obszar rewitalizacji położony jest w centralnej części miasta, na terenach o cennych walorach przyrodniczych i historycznych, sprzyjających rozwojowi usług turystyczno-rekreacyjnych, a także handlu. Wykorzystanie tego potencjału wymaga jednak podjęcia działań służących wytworzeniu impulsu, który poprawi efektywność lokalnej gospodarki i skłoni podmioty gospodarcze do zwiększenia zaangażowania na tym obszarze. Działania zmierzające do podniesienia poziomu przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji, zachęcające do

podejmowania działalności gospodarczej, będą realizowane wspólnie z instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami wyspecjalizowanymi w świadczeniu usług na rzecz przedsiębiorców. Mieszkańcom obszaru rewitalizacji należy dostarczać w różnych formach wiedzę i porady odnośnie prowadzenia działalności. Działania na rzecz przedsiębiorczych mieszkańców obszaru rewitalizacji będą realizowane w różnych formach: głównie szkolenia, doradztwo, inne.

Powyższy cel oraz zaplanowane w jego ramach działania wpłyną pozytywnie nie zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki społecznej oraz wpłyną na zmniejszenie poziomu przestępczości.

Dla osiągnięcia **celu 3 rewitalizacji: poprawa dostępu mieszkańców do miejsc i przestrzeni publicznych sprzyjających integracji** przyjęto następujący kierunek działań:

Kierunek 3.1 Modernizacja i renowacja zdegradowanych obiektów i przestrzeni publicznych, służąca wytworzeniu miejsc koncentracji życia społeczno-kulturalnego miasta poprzez ich adaptację pod usługi społeczne, rekreacyjne, gospodarcze i kulturalne.

Uzasadnienie dla obranego kierunku działania:

Miasto, organizacje pozarządowe i inne podmioty działające w obszarach rewitalizacji będą podejmować działania związane z tworzeniem infrastruktury i przestrzeni do aktywizacji społecznej polegające głównie na budowie, remontach, modernizacji i adaptacji obiektów kubaturowych i przestrzeni publicznych (terenów zieleni, placów zabaw, itp.) pod cele szeroko pojętej aktywizacji społecznej. Priorytetowo będą traktowane inwestycje polegające na remontach budynków już funkcjonujących, w których realizowane są usługi społeczne. Ponadto w celu aktywizacji społecznej mieszkańców należy zadbać o dostęp do podstawowych usług społecznych takich jak oświata, kultura, sport oraz przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, alkoholizmowi czy przemocy. Inwestycje przyczynić się mają przede wszystkim do poprawy dostępności do usług publicznych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz poprawy spójności wewnętrznej miasta, a w rezultacie pozwoli na wychodzenie ze zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych.

Powyższy cel oraz zaplanowane w jego ramach działania wpłyną na: zmniejszanie powierzchni terenów zdegradowanych, zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki społecznej, zmniejszenie poziomu przestępczości oraz zmniejszenie liczby rodzin niezdolnych do opieki nad dziećmi.

8.3 Przedsięwzięcia i projekty

CEL 1 . WZROST AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW - PRZECIWDZIAŁANIE WYSTĘPOWANIU ZJAWISKA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO I ZAWODOWEGO.

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1: Realizacja różnych form reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji narażonych na problem wykluczenia społecznego

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1.1.1 Aktywizacja społeczna

1.1.1.1. „Druga Szansa” - aktywne włączenie społeczne

1.1.1.2. Aktywni seniorzy

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1.1.2 Aktywizacja zawodowa

1.1.2.1 Program aktywizacji zawodowej dla mieszkańców

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2: Realizacja i wsparcie rozwoju różnych form animowania aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1.2.1 Aktywizacja i animacja

1.2.1.1 Program aktywizacyjno – animacyjny dla mieszkańców

1.2.1.2 Aktywne i zdrowe społeczeństwo – program popularyzacji sportu w mieście Lipnie

CEL 2. STYMULOWANIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW

KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1: Organizacja i wsparcie rozwoju różnych form doradztwa i edukacji osób zamierzających uruchomić działalność gospodarczą.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2.1.1 Szkolenia i warsztaty

2.1.1.1 „Bądź przedsiębiorczy” – szkolenia oraz doradztwo zawodowe

CEL 3. POPRAWA DOSTĘPU MIESZKAŃCÓW DO MIEJSC I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH SPRZYJAJĄCYCH INTEGRACJI

KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1: Modernizacja i renowacja zdegradowanych obiektów i przestrzeni publicznych, służąca wytworzeniu miejsc koncentracji życia społeczno-kulturalnego miasta poprzez ich adaptację pod usługi społeczne, rekreacyjne, gospodarcze i kulturalne.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.1.1 Modernizacja i adaptacja obiektów użyteczności publicznej

3.1.1.1 Modernizacja budynku kina oraz utworzenie muzeum Kina Niemego w Lipnie

3.1.1.2 Adaptacja strażnicy OSP na potrzeby usług świadczonych w środowisku lokalnym

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3.1.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej

3.1.2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Parku Miejskiego w Lipnie

3.1.2.2 Utworzenie ścieżki zdrowia do Parku Miejskiego

Wszystkie wymienione przedsięwzięcia zostały zaplanowane do realizacji na obszarze rewitalizacji. Nie planuje się działań poza tym obszarem.

8.4 Wskaźniki

Poszczególnym przedsięwzięciom przypisano adekwatne wskaźniki rezultatu i produktu, których osiągnięcie będzie stanowić potwierdzenie dla zrealizowania celów rewitalizacji. Poniższa tabela przedstawia zestawienie wartości wskaźników w roku bazowym (2015) oraz docelowym (2020).

Tabela 5. Wskaźniki realizacji celów

Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika (produktu – P, rezultatu – R, delimitacyjny – D)	Wartość w roku bazowym (2015)	Wartość w roku docelowym (2023)
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (w %)	D	20,30 %	16,00 %
Udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin na danym obszarze (w %)	D	0,57 %	0,47 %
Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popołnionych na danym obszarze) na 100 mieszkańców	D	2,03	1,50 %
Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru (w%)	D	8,18 %	4,38 %
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (wskaźnik zgodny z LSR)	R	0	75
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (wskaźnik zgodny z LSR)	R	0	20
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (wskaźnik zgodny z LSR)	R	0	13
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	R	0	50
Liczba zaktywizowanych osób zagrożonych ubóstwem oraz korzystających z pomocy społecznej	R	0	220

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (wskaźnik zgodny z LSR)	P	0	100
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	P	0	3
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	P	0	1
Liczba działań skierowanych do lokalnej społeczności	P	0	14
Liczba osób biorących w organizowanych formach animacyjnych w tym osób z rodzin korzystających z pomocy społecznej	P	0	500 250
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów	R	0	1 000
Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych w oparciu o zrewitalizowany obiekt	R	0	500
Liczba zrewitalizowanych budynków publicznych	P	0	1
Liczba działań prowadzonych w zrewitalizowanych obiektach	P	0	10
Liczba osób korzystających z nowych lub zaadoptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	R	0	100
Liczba nowych lub zaadoptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	P	0	1
Liczba wydarzeń organizowanych w oparciu o powstałe zaplecze	P	0	15
Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej / rekultywowanej przestrzeni w miastach	R	0	2 000
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (m2)	P	0	5 000
Liczba działań prowadzonych w zrewitalizowanych obiektach	P	0	15
Liczba osób korzystających utworzonej infrastruktury – 1 000 osób	R	0	1 000
Długość utworzonych ciągów komunikacyjnych – określona po wykonaniu dokumentacji	P	0	Brak danych

9. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Dla zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań niezbędne jest wskazanie głównych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się projekt lub grupa projektów i innych działań w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, wynikających z programu rewitalizacji i logicznie powiązanych z treścią oraz celami programu.

Tabela 6. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie	Projekt	Typ projektu	Opis projektu					
				Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL 1 . WZROST AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW - PRZECIWDZIAŁANIE WYSTĘPOWANIU ZJAWISKA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO I ZAWODOWEGO									
KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1: Realizacja różnych form reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji narażonych na problem wykluczenia społecznego									
jednostka strukturalna nr 7	1.1.1 Aktywizacja społeczna	1.1.1.1 „Druga Szansa” - aktywne włączenie społeczne	S	Gmina Miasta Lipna / MOPS	W ramach projektu planuje się realizację szeregu działań skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W ramach projektu będą wdrażane instrumenty aktywizacji społecznej: - organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera - organizacja i finansowanie metod pracy w środowisku rodzinnym, - organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę, - organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, - organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych .	Miasto Lipno – kino Nawojka, Park Miejski, świetlica w budynku strażnicy OSP, świetlice w szkołach	250 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 40 os. - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10 os. Wskaźniki produktu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 50 os. - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w	Listy obecności Liczba wydanych zaświadczeń o uczestniczeniu we wsparciu Ankiety monitorujące efekty programu

					Jednym z elementów projektu będzie również sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób. Osoby pracujące w projekcie zostaną zatrudnione przez Gminę Miasta Lipna w ramach projektu.			programie – 3 os.	
		1.1.1.2 Aktywni seniorzy	S	Gmina Miasta Lipna / MOPS / NGO	Przedmiotem projektu, który zostanie zrealizowany w ramach EFS jest przygotowanie i wdrożenie programu aktywizacyjnego dla osób starszych, w tym niesamodzielnych oraz stworzenie oferty usług opiekuńczych i spędzania wolnego czasu przez osoby starsze. W ramach operacji planuje się m.in.: • Organizację zajęć animacyjnych, angażujących seniorów w różnego rodzaju warsztaty i kursy, np. florystyczne, komputerowe, kulinarne, plenery malarskie, zajęcia modelarskie, warsztaty wokalne itp. • Organizacja „Senior Games” – zajęcia i rozgrywki sportowe dla seniorów. • Szachy oraz organizacja rozgrywek bingo. • Organizacja wieczorków tematycznych i klubów dyskusyjnych, np. filmowych, historycznych, poetyckich, muzycznych itp. • Organizacja spotkań i zajęć tematycznych międzypokoleniowych. Poza tym planuje się zapewnienie osobom starszym, zagrożonym wykluczeniem społecznym miejsca, w którym będą mieć opiekę w czasie pobytu, wsparcie psychologiczne. Projekt przewiduje także usługi asystenckie dla osób starszych z niepełnosprawnościami.	Miasto Lipno – kino Nawojka, świetlica w budynku strażnicy OSP	600 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 50 osób Wskaźniki produktu: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 sztuka	Listy obecności Raporty z realizowanych działań

	1.1.2 Aktywizacja zawodowa	1.1.2.1 Program aktywizacji zawodowej dla mieszkańców	S	Gmina Miasta Lipna / MOPS / PUP	Przedsięwzięcie zakłada organizowanie i planowanie ścieżki rozwoju i podnoszenia kwalifikacji osób, będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Planuje się zapewnienie oferty gwarantującej nabycie kompetencji, na które jest zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy. Poza tym przewiduje się aktywizację społeczną dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ramach aktywizacji zawodowej będą podejmowane następujące działania: • praktyki lub staże w różnych podmiotach i instytucjach (przy współpracy z PUP) • skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową (proponowane zawody i kierunki: asystent rodziny, opiekunka, pielęgnacja i aranżacja zieleni, kasjer/ka, magazynier itp.)	Miasto Lipno – kino Nawojka, Park Miejski, świetlica w budynku strażnicy OSP	250 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 20 os. • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – 10 os. • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 10 os. Wskaźniki produktu: • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os.	Listy obecności Liczba wydanych zaświadczeń o uczestniczeniu we wsparciu oraz certyfikatów potwierdzających nabycie kompetencji Ankiety monitorujące efekty programu
KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2: Realizacja i wsparcie rozwoju różnych form animowania aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta									

jednostka strukturalna nr 7	1.2.1 Aktywizacja i animacja	1.2.1.1 Program aktywizacyjno – animacyjny dla mieszkańców	S	Gmina Miasta Lipna / MCK / NGO	Przedmiotem projektu jest przygotowanie i wdrożenie programu aktywizacyjnego dla mieszkańców miasta oraz stworzenie oferty spędzania wolnego czasu. W ramach operacji planuje się: - Organizację zajęć animacyjnych, angażujących mieszkańców w różnego rodzaju warsztaty i kursy, np. florystyczne, komputerowe, kulinarne, plenery malarskie, zajęcia modelarskie, warsztaty wokalne i muzyczne itp. - Organizację cyklu spotkań o charakterze artystycznym, np. wieczorki poetyckie, recitale, koncerty, wystawy itp. - Organizację wieczorków tematycznych i klubów dyskusyjnych, np. filmowych, historycznych, poetyckich, muzycznych itp. - Organizację spotkań i zajęć tematycznych dla dzieci i młodzieży.	Miasto Lipno – budynek MCK, kino „Nawojka”, świetlice w szkołach, Park Miejski,	200 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba zaktywizowanych osób zagrożonych ubóstwem oraz korzystających z pomocy społecznej – 120 osób Wskaźniki produktu: Liczba działań skierowanych do lokalnej społeczności – 8 szt. Liczba osób biorących w organizowanych formach animacyjnych – 200 osób, w tym osób z rodzin korzystających z pomocy społecznej – 100 osób	Listy obecności Raporty z realizowanych działań
		1.2.1.2 Aktywne i zdrowe społeczeństwo – program popularyzacji sportu w mieście Lipnie	S	Gmina Miasta Lipna / MOSiR/ NGO	Przedmiotem projektu jest aktywizacja sportowa mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez przygotowanie i wdrożenie programu popularyzacji sportów charakterystycznych dla miasta Lipna oraz stworzenie oferty spędzania wolnego czasu w aktywny sposób. W ramach operacji planuje się organizację zajęć, rozgrywek i zawodów sportowych: biegi w Parku, biegi na ścieżce zdrowia, biegi miejskie, nordic walking, pływanie, rozgrywki tenisa ziemnego, stołowego, karate i inne sztuki walki itp. Planuje się aktywizację poprzez sport oraz wychodzenie ze stanu kryzysowego, dzięki zaangażowaniu w różne dziedziny sportowe. Działania ukierunkowane głównie na stworzenie oferty, która pozwoli odciągać młodzież i dorosłych od działań przestępczych. Aktywność sportowa powinna przekładać się też na aktywność życiową, co może wpłynąć na poprawę sytuacji zawodowej i zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki społecznej.	Miasto Lipno – Park Miejski, obiekty sportowe, ścieżka zdrowia, świetlice w szkołach	150 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba zaktywizowanych osób zagrożonych ubóstwem oraz korzystających z pomocy społecznej – 100 osób Wskaźniki produktu: Liczba działań skierowanych do lokalnej społeczności – 6 szt. Liczba osób biorących w organizowanych formach aktywizacyjnych – 300 osób, w tym osób z rodzin korzystających z pomocy społecznej – 150 osób	Listy obecności Raporty z realizowanych działań

CEL 2. STYMULOWANIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW

KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1: Organizacja i wsparcie rozwoju różnych form doradztwa i edukacji osób zamierzających uruchomić działalność gospodarczą

jednostka strukturalna nr 7	2.1.1 Szkolenia i warsztaty	2.1.1.1 „Bądź przedsiębiorczy” – szkolenia i doradztwo zawodowe	S / G	Gmina Miasta Lipna / PUP/ NGO	Projekt obejmuje szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz doradztwo w ww. zakresie. Szkolenia i warsztaty obejmować będą kwestie proceduralne i formalne związane z zakładaniem działalności, gospodarczej, podstawy księgowości w tym zakresie i regulacji podatkowoprawnych, a także doradztwo w zakresie pozyskiwania środków unijnych na zakładanie/rozwijanie działalności (charakterystyka konkursów, pisanie wniosków, biznes plany)	Miasto Lipno – kino Nawojka, świetlica w budynku strażnicy OSP, budynek MCK	50 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 15 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 3 osoby Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 20 osób	Listy obecności Liczba wydanych certyfikatów/zaświadczeń o ukończeniu kursu Ankiety monitorujące efekty programu
-----------------------------	-----------------------------	---	-------	-------------------------------	---	---	--------------	---	---

CEL 3. POPRAWA DOSTĘPU MIESZKAŃCÓW DO MIEJSC I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH SPRZYJAJĄCYCH INTEGRACJI

KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1: Modernizacja i renowacja zdegradowanych obiektów i przestrzeni publicznych, służąca wytworzeniu miejsc koncentracji życia społeczno-kulturalnego miasta poprzez ich adaptację pod usługi społeczne, rekreacyjne, gospodarcze i kulturalne

jednostka strukturalna nr 7	3.1.1 Modernizacja i adaptacja obiektów użyteczności publicznej	3.1.1.1 Modernizacja budynku kina oraz utworzenie muzeum Kina Niemego w Lipnie	PF	Gmina Miasta Lipna	Projekt polega na rewitalizacji charakterystycznego dla miasta Lipna budynku kina, z jednoczesnym utworzeniem muzeum kina niemego oraz przystosowaniem sali kinowej do współczesnych standardów profesjonalnej sali kinoteatralnej. Pomysł nawiązuje do kultywowanych od wielu lat przedsięwzięć (festiwale, przeglądy twórczości) związanych z pochodzącą z Lipna Polą Negri. W ramach projektu zostaną wykonane elementy zaplecza, pozwalającego na realizację szeregu działań na rzecz mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt o dużym znaczeniu społecznym, kulturalnym i promocyjnym dla miasta i jego mieszkańców, a także turystów. Pola Negri – aktorka kina niemego, jest jedną z osób znanych na świecie, które pochodzą z Lipna. Wokół jej osoby koncentruje się istotna część przedsięwzięć o charakterze kulturalnym. Utworzenie w budynku muzeum kina niemego oraz powiększenie istniejącej Izby Pamięci stanowić będzie swoistą kłamrę łączącą współczesne działania artystyczne z historią kina polskiego i światowego. Stworzone zaplecze pozwoli na prowadzenie działań aktywizacyjnych i społecznych. Budynek Kina „Nawojka” jest obiektem podlegającym ochronie konserwatorskiej i wymaga rewitalizacji.	Miasto Lipno – kino „Nawojka”	1 600 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obiektów – 1 000 osób Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych w oparciu o zrewitalizowany obiekt – 500 osób Wskaźniki produktu: Liczba zrewitalizowanych budynków publicznych – 1 obiekt Liczba działań prowadzonych w zrewitalizowanych obiektach – 10 wydarzeń	Lista obecności z wydarzeń Wpisy do księgi pamiątkowej Protokoły odbioru robót Sprawozdania z działalności obiektu
-----------------------------	--	---	----	--------------------	---	-------------------------------	-----------------	--	--

	3.1.1.2 Adaptacja strażnicy OSP na potrzeby usług świadczonych w środowisku lokalnym	PF	Gmina Miasta Lipna / OSP	Przedsięwzięcie polega na przebudowie istniejącego budynku strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnie z jednoczesną zmianą sposobu użytkowania części obiektu na pomieszczenia dla usług świadczonych w środowisku lokalnym na rzecz osób starszych (m.in. utworzenie tzw. klubu seniora) oraz pozostałych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach zadania zostanie rozebrana część istniejącego budynku, nastąpi zmiana konstrukcji dachu oraz przebudowa pozostałych pomieszczeń. Piętro budynku OSP zostanie zaadaptowane na potrzeby świadczenia usług dla lokalnej społeczności. Projektowany budynek to obiekt parterowy z poddaszem pełniącym rolę poddasza użytkowego bez podpiwniczenia. Powierzchnia użytkowa parteru wynosi 258,54 m². Na piętrze zostaną zlokalizowane pomieszczenia, przeznaczone wyłącznie dla usług świadczonych w środowisku lokalnym, tj.: pomieszczenia socjalne i służbowe, kuchnia, toalety, w tym dla osób niepełnosprawnych oraz duża sala zebrań – tzw. świetlicowa. Powierzchnia użytkowa piętra to 169,42 m². Utworzone zaplecze pozwoli na organizowanie działań na rzecz społeczności lokalnej i przyczyni się do integracji i aktywizacji społecznej.	Miasto Lipno – budynek strażnicy OSP	1 600 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności – 100 osób Wskaźniki produktu: Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności – 1 sztuka Liczba wydarzeń organizowanych w oparciu o powstałe zaplecze – 15 sztuk	Listy obecności na prowadzonych zajęciach Raporty z badań własnych Protokół odbioru robót
--	--	----	--------------------------	---	--------------------------------------	-----------------	---	--

3.1.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej	3.1.2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Parku Miejskiego w Lipnie	PF	Gmina Miasta Lipno	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja przestrzeni publicznej parku miejskiego w Lipnie o powierzchni 10,58 ha. W wyniku realizacji projektu park otrzyma nowe funkcje poprzez budowę infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i edukacyjnej, w tym ciągów pieszych i pieszo – jezdnych, miejsc wypoczynku, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia, miejsc edukacji wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Realizacja powyższego projektu zakłada m.in.: • Budowę nowej nawierzchni alei głównej, w tym utworzenie schodów terenowych z obejściami dla osób niepełnosprawnych, amfiteatru, małej architektury (ławki i kosze na śmieci), • Modernizację kortów miejskich, • Wymianę nawierzchni alei wraz z utworzeniem dodatkowych miejsc wypoczynku w kształcie klombów obsadzanych krzewami i drzewami ozdobnymi i małą architekturą, • Budowę nowych ścieżek pieszych na terenie parku wraz z małą architekturą, • Budowę ścieżek zdrowia z placem zabaw i urządzeniami sportowymi, ścieżki edukacyjnej z placami wraz z tablicami informacyjnymi o treści edukacyjnej oraz kącika szachowego z zestawami edukacyjnymi do gry w szachy. Projekt zostanie zrealizowany w kilku etapach. W chwili obecnej mieszkańcy niechętnie udają się do parku, jednak nadanie mu nowego wizerunku z pewnością przyczyni się do wzrostu jego atrakcyjności i wykorzystania. Ciekawe zagospodarowanie zachęci do odwiedzania tego terenu, a sam park stanie się istotnym dla mieszkańców miejscem życia kulturalnego i społecznego. Będzie możliwość organizacji przedsięwzięć rekreacyjnych i kulturalnych. Zrewitalizowany park będzie elementem promocji zdrowego stylu życia oraz aktywizacji społeczności. Utworzenie ścieżek edukacyjnych z tablicami informacyjnymi sprawi, że obiekt będzie wykorzystywany także przez szkoły. Całość ma duże znaczenie dla społeczeństwa.	Miasto Lipno – Park Miejski	3 000 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających z rewitalizowanych obszarów bądź utworzonej / rekultywowanej przestrzeni w miastach – 2.000 osób / rok Wskaźniki produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 5.000 m² Liczba działań prowadzonych w zrewitalizowanych obiektach – 15 wydarzeń	Lista obecności z wydarzeń Protokoły odbioru robót
--	--	----	--------------------	---	-----------------------------	-----------------	--	--

		3.1.2.2 Utworzenie ścieżki zdrowia do Parku Miejskiego	PF	Gmina Miasta Lipna	Projekt zakłada utworzenie ścieżki zdrowia łączącej osiedla mieszkaniowe z Parkiem Miejskim. Tego typu połączenie ma na celu zachęcenie mieszkańców obszarów objętych rewitalizacją do aktywności, włączenia społecznego, wykorzystania zasobów przyrodniczych itp. Ścieżka to także możliwość organizacji imprez rekreacyjnych oraz spacerów dydaktycznych. Przy ścieżce zostaną zamontowane urządzenia rekreacyjne oraz tablice edukacyjne.	Miasto Lipno – tereny przy Parku Miejskim	150 000,00 zł	Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających utworzonej infrastruktury – 1 000 osób Wskaźniki produktu: Długość utworzonych ciągów komunikacyjnych – określona po wykonaniu dokumentacji	Protokół odbioru robót Pomiary własne
--	--	--	----	--------------------	---	---	---------------	---	---

Źródło: Opracowanie własne

1 S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

Tabela 7. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia ²	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
CEL 1 . WZROST AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW - PRZECIWDZIAŁANIE WYSTĘPOWANIU ZJAWISKA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO I ZAWODOWEGO			
KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2: Realizacja i wsparcie rozwoju różnych form animowania aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji i całego miasta			
jednostka strukturalna nr 7	1	Społeczny	„Dawne życie kulturalne Lipnian” – cykl imprez historyczno – kulturalnych w budynku Kina
	2	Społeczny	„Festiwal Lipna” – festiwal muzyki rockowej w Parku Miejskim
	3	Społeczny	"Święto ulic lipnowskich" – imprezy promujące tradycje i historię miasta
	4	Społeczny	„Powróćmy jak za dawnych lat...” – cykl imprez historycznych w Parku Miejskim

Źródło: Opracowanie własne, S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

Każde z powyższych przedsięwzięć uzupełniających wpłynie pozytywnie na wychodzenie mieszkańców ze stanu kryzysowego. Działania stwarzają ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego oraz dają możliwości do integracji społecznej, co w przypadku osób korzystających z opieki społecznej jest bardzo istotnym impulsem do działania i wychodzenia z kryzysu. To także oferta dla młodzieży, która potrzebuje zaangażowania w działania społeczne, dzięki czemu odwraca uwagę od zachowań patologicznych i przestępczych. Działania zostały zgłoszone przez organizacje pozarządowe i będą przez nie realizowane, co dodatkowo wzmacnia siłę oddziaływania na mieszkańców obszaru rewitalizacji.

10. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Formuła projektów zintegrowanych

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach, przede wszystkim przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Zgodnie z formułą projektów zintegrowanych, w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych realizowane będą również projekty „miękkie” finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W planowanych działaniach uwzględniane będą też inicjatywy gminy oraz społeczności lokalnej w tym udział wolontariuszy i środków prywatnych. Działania w ramach prowadzonych projektów będą łączyły zarówno animację kulturalną jak i aktywizację środowiskową, jak i wspieranie rozwoju kompetencji i umiejętności w celu poprawy sytuacji życiowej i gospodarczej.

Komplementarność przestrzenna

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będą realizowane na wybranym obszarze rewitalizacji oraz będą skierowane do mieszkańców tego terenu. **Nie planuje się działań poza obszarem rewitalizacji.** Pomimo tego projekty realizowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wpływać będą na wszystkich mieszkańców miasta. W wyniku realizacji projektów nastąpi zmiana podejścia pozostałej części społeczeństwa do mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Zmniejszenie poziomu ubóstwa, przestępczości oraz poprawa sytuacji życiowej mieszkańców objętych rewitalizacją, zniweluje różnice społeczne. Powinno to doprowadzić do większej integracji, zmniejszenia marginalizacji osób wykluczonych oraz ogólnego ocieplenia wizerunku tej części społeczeństwa i miasta.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w wielu aspektach. Tym samym prowadzona rewitalizacja ma charakter kompleksowy, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu, o którym mowa w rozdziale 8: Cele rewitalizacji i kierunki działań. Zatem podstawowe działania będą dotyczyć integracji społecznej poprzez aktywizację NGO oraz organizację wydarzeń integrujących społeczność lokalną – działania klubów sportowych, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, OSP i władz lokalnych. Działania te będą się wzajemnie uzupełniały – prowadzone kursy, szkolenia, pracownie i wydarzenia będą się wzajemnie uzupełniały. Np. istniejące organizacje pozarządowe będą prowadzić zarówno szkolenia w ramach

samopomocy, jak i spotkania towarzyskie i wyjazdy integracyjne, a także będą organizować imprezy plenerowe dla szerokiej społeczności miasta.

Poza tym zakłada się, iż w modernizowanych obiektach jak kino, czy strażnica OSP lub Park Miejski, realizowana będzie znaczna część zaplanowanych projektów społecznych służących aktywizacji zawodowej, społecznej i gospodarczej mieszkańców.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny, pod uwagę brane będą zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną działań administracji. Należy wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi m. in. na poziomie lokalnym, tak więc już na poziomie programowania rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Przedstawiony w rozdziale 13 System zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób aby zapewnić efektywne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz (samorządu gminnego i jego jednostek organizacyjnych oraz pomocniczych, organizacji pozarządowych, sektora przedsiębiorców i mieszkańców) oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Założenia Programu, w tym w szczególności cele i kierunki działań wykazują dalece idącą spójność z celami strategicznym określonymi w dokumentach nadrzędnych takich jak: Strategia Rozwoju Miasta Lipna na lata 2014 – 2020, Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego czy Lokalna Strategia Rozwoju LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe.

System zarządzania programem rewitalizacji został osadzony w systemie działania i zarządzania Gminy Miasta Lipna, w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjnej zawarte w niniejszym programie będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środków własnych Gminy Miasta Lipna. Zakłada się również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego (np. przy zagospodarowaniu obiektów zabytkowych będących własnością prywatną, które zostaną udostępnione dla szerokiej publiczności przy współpracy z samorządem, a także angażowanie środków własnych w

prowadzenie działalności NGO). Przy czym taki model będzie możliwy w przypadku wystąpienia tego typu sytuacji. W chwili obecnej działań w tym zakresie nie przewidziano.

Komplementarność międzyokresowa

W poprzedniej perspektywie finansowej były realizowane głównie projekty infrastrukturalne, które przygotowały dogodne zaplecze dla działań społecznych, tzw. miękkich. W ramach działań rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2013 zrealizowano następujące projekty:

- Przywrócenie historycznego znaczenia Placu Dekerta z jednoczesną modernizacją sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i energetycznej,
- Rewitalizacja klasycystycznego budynku ratusza miejskiego,
- Odnowa i modernizacja budynku dawnego sejmiku powiatowego.

Powyższe inwestycje miały na celu stworzenie zaplecza do działań społecznych skierowanych do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcia wskazane w niniejszym Programie Rewitalizacji będą stanowić kontynuację zadań realizowanych w poprzedniej perspektywie. To nie tylko uzupełnienie, ale także wdrożenie nowych rozwiązań, które poprzednio nie zostały zaplanowane. Obecne działania powstały z uwzględnieniem doświadczeń z wdrażania procesu rewitalizacji w latach ubiegłych.

11. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES REWITALIZACJI

Interesariusze rewitalizacji

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez prowadzone w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie lokalnego programu rewitalizacji. Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- Mieszkańcy Gminy Miasta Lipna inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą na terenie miasta,
- Podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną na terenie miasta, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- Jednostka samorządu terytorialnego i jej jednostki organizacyjne,
- Organy władzy publicznej.

Formy partycypacji społecznej

Partycypacja społeczna jest nieodłącznym elementem procesu rewitalizacji i stanowi fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Partycypacja nie powinna ograniczać się jedynie do informowania (np. w formie spotkań i dyskusji) czy konsultowania działań władz lokalnych. Procesowi rewitalizacji powinny towarzyszyć zaawansowane metody partycypacji, takie jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach czy kontrola obywatelska. Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- ✓ Udział w konsultacjach społecznych,
- ✓ Udział samorządu w pracach nad programem rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna został wypracowywany przez samorząd i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze

społecznością zamieszkującą miasto, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.

Przeprowadzeniem procesu tworzenia Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna zajął się powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Lipna z dnia 16 marca 2016 r. Zespół zadaniowy, który realizował wszelkie działania mające doprowadzić do powstania dokumentu finalnego.

Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zanim przystąpiono do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Zespół zadaniowy opracował ankietę skierowaną do wszystkich interesariuszy rewitalizacji, w tym mieszkańców, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych oraz innych urzędów i instytucji.

Ankietę rozesłano do większości podmiotów działających na terenie miasta oraz zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Lipnie. Poza tym członkowie Zespołu ds. rewitalizacji przeprowadzili wywiady z przedstawicielami największych podmiotów gospodarczych, społecznych oraz innych urzędów i instytucji. Jednocześnie wystąpiono do instytucji dysponujących informacjami na temat sytuacji społeczno – gospodarczej mieszkańców (m.in. Policja, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy) o przekazanie na potrzeby analizy stosownych danych statystycznych.

Zbieranie danych do analizy sytuacji społeczno – gospodarczej miasta było poprzedzone ogłoszeniami na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Lipnie oraz informacjami medialnymi emitowanymi w telewizji kablowej. Ankiety można było pobrać ze strony lub w Urzędzie Miejskim. Celem ankiety było wskazanie przez mieszkańców obszarów problemowych, które w ich ocenie odpowiadają za stany kryzysowe, wymagających interwencji.

Ankiety były przyjmowane w dwóch terminach od 21 marca do 6 kwietnia 2016 r., a następnie ze względu na niewielkie zainteresowanie społeczne ponowiono przyjmowanie ankiet w okresie od 1 do 27 czerwca 2016 r.

Informacje zwrotne od interesariuszy, uzupełnione danymi od instytucji stanowiły materiał będący podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zespół zadaniowy opracował prezentację dotyczącą stanów kryzysowych i problemów występujących na terenie miasta. Zdiagnozowano obszary największej kumulacji zjawisk negatywnych i zorganizowano konsultacje społeczne dotyczące wyników prowadzonych prac. Ogłoszenia

o konsultacjach zostały zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Lipnie, emitowane w telewizji kablowej oraz w lokalnej prasie: Gazeta Pomorska oraz Tygodnik Lipnowski. Spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami odbyło się 1 grudnia 2016 r. w Sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Lipnie.

W związku z tym, że nie wpłynęły żadne uwagi co do zaproponowanego kształtu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, ogłoszono kolejne konsultacje społeczne, związane tym razem ze zgłaszaniem projektów do Programu Rewitalizacji. Konsultacje zostały poprzedzone ogłoszeniami prasowymi i medialnymi, a termin zgłaszania propozycji wyznaczono do 31 stycznia 2017 r. Zgłoszenia propozycji można było dokonać w formie elektronicznej lub papierowej, na specjalnym formularzu.

W związku z niewielkim zainteresowaniem społeczności lokalnej kilkakrotnie wydłużano ten termin. Poza tym opracowano logo rewitalizacji, które miało kojarzyć się mieszkańcom z tym procesem i wypracować w świadomości społecznej, jak ważne jest to działanie. Poza tym utworzono specjalną zakładkę na stronie internetowej Gminy Miasta Lipna, dotyczącą rewitalizacji miasta.

Po zakończeniu przyjmowania propozycji Zespół przystąpił do dalszych prac nad samym dokumentem, które były prowadzone do końca września 2017 roku. Miało to na celu uwzględnienie w dokumencie ewentualnych potrzeb mieszkańców, zgłaszanych do budżetu obywatelskiego na 2018 rok, stanowiącego kolejną formę konsultacji społecznych, wykorzystanych przy okazji prowadzonego procesu tworzenia Programu Rewitalizacji.

Konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna

Konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna trwały od 2 do 30 października 2017 r. W tym czasie była możliwość zbierania uwag od osób zainteresowanych tym tematem (ustne, pisemne i elektroniczne) do projektu programu rewitalizacji.

W związku z brakiem uwag do projektu Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna, zaplanowano przyjęcie dokumentu uchwałą podczas sesji Rady Miejskiej w Lipnie, zaplanowanej na dzień 29 listopada 2017 r.

Formy konsultacji społecznych wykorzystane w procesie przygotowania programu na etapie programowania:

- Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej (ankiety i formularze),
- Wywiady z przedstawicielami podmiotów, urzędów i instytucji,
- Spotkania z mieszkańcami,
- Uwagi ustne zgłaszane do członków Zespołu ds. rewitalizacji.

W związku z koniecznością korekty Programu Rewitalizacji przyjętego uchwałą z dnia 29 listopada 2017 r., dokonano dodatkowych analiz oraz konsultacji w zakresie sytuacji społecznej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. W tym celu zespół opracowujący dokument spotkał się dwukrotnie z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie (10 maja 2018 r. oraz 6 czerwca 2018 r.). Poza tym odbyło się spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe, mająca na celu zweryfikowanie działań zaplanowanych w Programie Rewitalizacji pod kątem możliwości osiągnięcia wskaźników, uwzględnionych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Spotkanie odbyło się 28 maja 2018 r. w Dobrzyniu nad Wisłą.

Skorygowany dokument został udostępniony do wiadomości publicznej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Lipnie, a następnie z uwagi na brak zastrzeżeń społecznych, przyjęty uchwałą podczas sesji Rady Miejskiej w Lipnie w dniu 4 lipca 2018 r.

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i monitorowania

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie oraz stanie wdrażania programu. W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag przewidywane są następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa www.umlipno.pl,
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Zebrania z mieszkańcami,

- Promocja działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,
- Rozmowy z przedstawicielami mieszkańców – radnym.

12. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tabela 8. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu (rok)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu*	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący/e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	*Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
									EFS	EFRR	Inne				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
jednostka strukturalna nr 7	2019 – 2021	1.1.1.1 „Druga Szansa” - aktywne włączenie społeczne	S	1.1.1 Aktywizacja społeczna	Gmina Miasta Lipna / MOPS	250 000,00	85	212 500,00	EFS		wkład własny jst		9.2	9.2.1	z 3.1.1.1 oraz 3.1.2.1 a także 3.1.1.2
	2018 – 2023	1.1.1.2 Aktywni seniorzy	S	1.1.1 Aktywizacja społeczna	Gmina Miasta Lipna / MOPS / NGO	600 000,00	85	510 000,00	EFS		wkład własny jst		9.3	9.3.2	z 3.1.1.1 oraz 3.1.1.2
	2019 – 2021	1.1.2.1 Program aktywizacji zawodowej dla mieszkańców	S	1.1.2 Aktywizacja zawodowa	Gmina Miasta Lipna / MOPS / PUP	250 000,00	85	212 500,00	EFS		wkład własny jst		9.2	9.2.1	z 3.1.1.1 oraz 3.1.2.1 a także 3.1.1.2
	2018 – 2023	1.2.1.1 Program aktywizacyjno – animacyjny dla mieszkańców	S	1.2.1 Aktywizacja i animacja	Gmina Miasta Lipna / MCK / NGO	200 000,00	0	0,00			środki własne jst	środki własne NGO			z 3.1.1.1 oraz 3.1.2.1 a także 3.1.1.2
	2018 – 2023	1.2.1.2 Aktywne i zdrowe społeczeństwo – program popularyzacji sportu w mieście Lipnie	S	1.2.1 Aktywizacja i animacja	Gmina Miasta Lipna / MOSiR/ NGO	150 000,00	0	0,00			środki własne jst	środki własne NGO			z 3.1.1.1 oraz 3.1.2.1

2019 – 2021	2.1.1.1 „Bądź przedsiębiorczy” – szkolenia i doradztwo zawodowe	S / G	2.1.1 Szkolenia i warsztaty	Gmina Miasta Lipna / PUP / NGO	50 000,00	85	42 500,00	EFS		środki własne jst		9.2	9.2.1	z 3.1.1.1 oraz 3.1.2.1 a także 3.1.1.2
2019 – 2020	3.1.1.1 Modernizacja budynku kina oraz utworzenie muzeum Kina Niemego w Lipnie	PF	3.1.1 Modernizacja i adaptacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Miasta Lipna	1 200 000,00	85	1 020 000,00		EFRR	środki własne jst		6.2		z 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.2.1, 1.2.1.1, 2.1.1.1
2017 – 2018	3.1.1.2 Adaptacja strażnicy OSP na potrzeby usług świadczonych w środowisku lokalnym	PF	3.1.1 Modernizacja i adaptacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Miasta Lipna / OSP	1 600 000,00	85	1 360 000,00		EFRR	środki własne jst,	środki OSP Lipno	6.1	6.1.2	z 1.1.1.1, 1.1.1.2
2018 – 2020	3.1.2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej Parku Miejskiego w Lipnie	PF	3.1.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej	Gmina Miasta Lipna	3 000 000,00	85	2 550 000,00		EFRR	środki własne jst, WFOŚi GW		6.2		z 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.2.1, 1.2.1.1, 1.2.1.2, 2.1.1.1
2018	3.1.2.2 Utworzenie ścieżki zdrowia do Parku Miejskiego	PF	3.1.2 Zagospodarowanie przestrzeni publicznej	Gmina Miasta Lipna	150 000,00	0	0,00			środki własne jst				

Źródło: Opracowanie własne

* S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

Tabela 9. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFS	EFRR	Inne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
jednostka strukturalna nr 7	1	S	„Dawne życie kulturalne Lipnian” – cykl imprez historyczno – kulturalnych w budynku Kina	50 000,00			budżet jst	wkład własny NGO
	2	S	„Festiwal Lipna” – festiwal muzyki rockowej w Parku Miejskim	600 000,00			budżet jst	wkład własny NGO
	3	S	"Święto ulic lipnowskich" – imprezy promujące tradycję i historię miasta	250 000,00			budżet jst	wkład własny NGO
	4	S	„Powróćmy jak za dawnych lat...” – cykl imprez historycznych w Parku Miejskim	200 000,00			budżet jst	wkład własny NGO

Źródło: Opracowanie własne

* S – społeczny, G – gospodarczy, Ś – środowiskowy, PF – przestrzenno – funkcjonalny, T – techniczny

13. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU REWITALIZACJI

Istotą procesu rewitalizacji jest zapewnienie możliwości prowadzenia szerokich działań partycypacyjnych, w tym sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Jednym z kluczowych czynników sukcesu programu rewitalizacji jest umożliwienie udziału w całym procesie rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy.

Zdajemy sobie sprawę, że obecnie społeczeństwo nie ma jeszcze wielkich potrzeb w tym zakresie, dlatego jednym z problemów będzie coraz szersze angażowanie interesariuszy w prowadzone działania. Zatem najważniejszym elementem w początkowej fazie będzie realizacja programu rewitalizacji, podejmowanie licznych działań informacyjnych oraz integracyjnych, tak aby przekazać jak najwięcej informacji o podejmowanych działaniach a także o możliwościach aktywnego uczestnictwa w realizowanych pracach.

W tym zakresie ważnym elementem będzie odpowiednie zarządzanie programem. Główne podmioty, na których spoczywa obowiązek sprawnego przygotowania i wdrożenia programu to: Burmistrz Miasta Lipna oraz Rada Miejska w Lipnie.

Obecnie zadania w procesie przygotowania i wdrażania programu rewitalizacji realizowane były przez:

Burmistrz

- Wyznaczanie zespołu odpowiedzialnego za prowadzenie analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie PR, ocenie aktualności i stopnia jego realizacji,
- Organizacja i prowadzenie działań informacyjnych oraz konsultacji społecznych,
- Zapewnienie obsługi organizacyjnej Programu Rewitalizacji,
- Przygotowanie odpowiednich uchwał dla Rady Miejskiej w Lipnie o przyjęcie i zatwierdzenie Programu Rewitalizacji

Rada Gminy

- Zatwierdzenie i uchwalenie PR,
- Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w PR, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w programie rewitalizacji

Ponieważ podmiotem zarządzającym dla całego procesu rewitalizacji Gminy Miasta Lipna będzie Urząd Miejski, który jako instytucja samorządowa posiada odpowiedni potencjał organizacyjny oraz doświadczenie niezbędne do realizacji tego zadania, Burmistrz Miasta w drodze stosownego zarządzenia wyznaczy pracownika odpowiedzialnego za koordynowanie i monitorowanie procesu rewitalizacji, tzw. Koordynatora ds. rewitalizacji. W zarządzeniu, o którym mowa, zostaną doprecyzowane zasady działania i zakres odpowiedzialności, a także zasady wymiany informacji wewnątrz Urzędu.

Najważniejsze zadania Koordynatora:

- Opracowanie zasad i organizacja sprawnej współpracy ze wszystkim podmiotami zaangażowanymi w realizację programu,
- Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek samorządowych oraz strony społecznej,
- Inicjowanie projektów ujętych w programie poprzez rezerwowanie środków w budżecie samorządu, składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację,
- Opiniowanie propozycji zmian w budżecie odnośnie wartości zadań realizowanych w ramach programu,
- Ocena projektów zgłoszonych do realizacji na obszarze objętym rewitalizacją pod kątem osiągnięcia celów programu,
- Przygotowywanie projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu projektów,
- Promocja programu oraz stworzenie systemu informacji o programie i jego zasadach,
- Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu,
- Dokonywanie okresowych przeglądów realizacji projektów, w tym wizyty na miejscu,
- Opracowanie systemu sprawozdawczości z realizacji programu,
- Sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu.

Wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektora: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiąże się z udziałem podmiotu zarządzającego (Urzędu Miejskiego) i koordynującego poszczególne działania (Koordynator ds. rewitalizacji w osobie pracownika Urzędu Miejskiego) także w procesie monitoringu i oceny programu (przede wszystkim zapewnienie zgodności z harmonogramem realizacji programu rewitalizacji).

Głównym zadaniem wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji jest ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju miasta, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

System informacji i promocji

Partycypacja społeczności lokalnej na każdym etapie powstawania i realizacji programu rewitalizacji odgrywa niezmiernie istotną rolę, dostarczając najbardziej rzetelnych informacji na temat problemów, potrzeb oraz potencjałów danego obszaru, które nie są możliwe do uzyskania na podstawie jedynie analizy danych statystycznych. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy zainteresowanych udziałem w programie (m.in. organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, spółdzielni, mieszkańców Gminy Miasta Lipna) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami i interesami. Dlatego też niezbędne jest umożliwienie wymiany informacji i dyskusji o kształcie, jaki powinna przybrać rewitalizacja za pomocą różnorodnych instrumentów promocyjnych i informacyjnych.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozdzielnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji. Aby udział lokalnej społeczności w tworzeniu i wdrażaniu programu przyniósł spodziewane efekty, konieczne jest prowadzenie szeregu działań, skupiających się przede wszystkim na:

- Organizacji zebrań, spotkań, konsultacji i warsztatów z mieszkańcami zwłaszcza obszarów rewitalizowanych oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, które stanowić mają forum wymiany informacji i pomysłów na działania rewitalizacyjne,
- Wydawaniu informatorów, ulotek, plakatów, publikowaniu ogłoszeń prasowych, zamieszczaniu informacji na tablicach ogłoszeń. Formy te pozwolą wypromować działania rewitalizacyjne nie tylko w lokalnym środowisku, ale także poza nim,
- Pełnym wykorzystaniu możliwości kontaktu elektronicznego w postaci publikacji na stronach internetowych i w serwisach społecznościowych oraz komunikacji poprzez pocztę elektroniczną.

Dzięki tak zorganizowanej informacji i promocji społeczność lokalna zyska możliwość aktywnego udziału w tworzeniu wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji, współdecydowania o kształcie zmian oraz kontroli społecznej nad procesem realizacji programu.

W celu zapewnienia uczestnictwa możliwie szerokiego grona interesariuszy w konsultacjach społecznych, informacje na temat ich rozpoczęcia i form będą każdorazowo

ogłoszone co najmniej 7 dni przed planowanym terminem ich przeprowadzenia w sposób zwyczajowo przyjęty w samorządzie oraz poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej w Biuletynu Informacji Publicznej. Konsultacje będą przeprowadzane z wykorzystaniem różnych form, w sposób ułatwiający zrozumienie treści. Termin wyznaczony na składanie uwag będzie nie krótszy niż 30 dni, a niezwłocznie po zakończeniu każdej z form konsultacji będzie opracowana informacja podsumowująca jej przebieg ze wskazaniem czasu, miejsca oraz uwag zgłoszonych w trakcie procesu konsultacji.

Wszelkie formy partycypacji społecznej, w połączeniu z formami informacji i promocji, mają na celu pobudzenie i aktywizację społeczności na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem posiadanej wiedzy i doświadczenia wszystkich interesariuszy, tak aby wszelkie podejmowane działania prowadziły do urzeczywistnienia wizji obszaru po rewitalizacji.

14.SYSTEM MONITORINGU, OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA ZMIAN

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitorowanie postępów realizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac oraz monitorowanie środków finansowych projektu.

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami PR.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania programu i stopniu wykorzystania dotacji. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami programu.

Monitoring wskaźników będzie realizowany równocześnie z monitoringiem rzeczowym. Realizacja poszczególnych projektów i przedsięwzięć będzie każdorazowo powiązana z badaniem stopnia osiągnięcia założonych produktów i rezultatów, a co za tym idzie określonych w dokumencie wskaźników. Wskaźniki będące podstawą wskazania obszaru rewitalizacji, wymienione m.in. w *Tabeli 5. Wskaźniki realizacji celów*, będą monitorowane nie rzadziej niż raz do roku, na początku każdego roku kalendarzowego. Zakłada się, że w wyniku realizacji poszczególnych projektów, wartości wskaźników będą stopniowo zbliżać się do średnich wartości określonych dla Gminy Miasta Lipna. Tego typu analizy będą pokazywały, czy prowadzone działania przynoszą pożądane efekty. Na tej podstawie będzie monitorowane czy występujący stan kryzysowy ulega zmniejszeniu lub czy został całkowicie zlikwidowany. W przypadku braku pozytywnych zmian będą dokonywane dodatkowe analizy, na podstawie których planuje się podejmowanie decyzji odnośnie ewentualnych zmian Programu Rewitalizacji i zaplanowanych w jego ramach działań.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

Wszystkie projekty objęte programem rewitalizacji będą podlegały jednakowemu systemowi oceny. Odpowiedzialny za to będzie koordynator ds. rewitalizacji – wyznaczony pracownik Urzędu Miejskiego w Lipnie. Do jego obowiązków należeć będzie także wykonanie wzoru formularza oceny projektu, który będzie wypełniany przez poszczególne podmioty wykonujące projekty rewitalizacyjne. Umożliwi to oszacowanie wartości wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Gromadzenie kart projektów inwestycji już zrealizowanych pozwoli ocenić ich skuteczność oraz zdefiniować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ze względu na cel i charakter Program Rewitalizacji Gminy Miasta Lipna ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym.

Sytuacje, w których konieczna może być zmiana programu to m.in.:

- Zmiana aktualnych warunków sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Miasta Lipna,
- Nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Wzrost bądź spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- Konieczność dostosowania działań do możliwości budżetu jst oraz dostępności środków zewnętrznych.

W przypadku stwierdzenia, że PR wymaga zmiany, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się stosowne uzasadnienie. Zmiana PR następuje w trybie, w jakim został on uchwalony. Zmiana PR nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzania konsultacji społecznych jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć zawartych na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Niewielkie korekty nie będą wymagały włączenia społeczności lokalnej w proces planowania, jednak szersza aktualizacja programu będzie wymagała partycypacji społecznej na takich samych zasadach, na jakich był opracowywany program.